Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
MAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 250 | Łódź, Sroda, 31 Października 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כב מרחשון תרצ"ה | № 250
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דער מלוכה'שער ביודזשעט אויף 1935
שוין אריינגעטראגען געווארן אין סיים
דער דעפיציט בעטרעפט אנ'ערך 150 מיליאן זלאטיס

וואַרשע, 30. (טעלעפאָניש).
היינט איז איינגעפלאָסען אין סיים דער מלוכה'שער ביודזשעט־פּרעלימינאַר אויפן יאָהר 1935]36. אין די הכנסות זעהט דער ביודזשעט פאָר אַ סומע פון 1.983.743.700 זלאָטעס און די אויסגאַבען 2.132.861.600 זלאָטעס. דער דעפיציט בעטרעפט אַזוי אַרום 149.117.900 זלאָטעס.

פראנקרייך און די סאוויעטען

פּאַריז, 30. (ספּ. טעל.). פון מאָסקווע מעלדעט מען אַז ליטווינאָוו האָט אויפגענומען דעם פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר וועלכער האָט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט צוליב דער ענטוויקלונג פון די פראַנצויזיש־סאָוויעטישע בעציהונגען.
פיל פראַנצויזישע צייטונגען רופען ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט נאָך מעהר צו פערשטאַרקען די פריינדליכע סאָוויעטיש־פראַנצויזישע בעציהונגען.

צוואה פון מיניסטער בארטו

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
דער פערשטאָרבענער מיניסטער באַרטו האָט איבערגעלאָזען אַ צוואה, לויט וועלכער ער האָט אָפּגעשריבען זיין גאַנץ פערמעגען דער פראַנצויזישער אַקאַדעמיע.

א וואזשני האט פערראטען דאס געהיימניש
סענסאציאנעלע ידיעות וועגען די פראנצויזישע בעוואפנונגס־פראיעקטען

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
די היינטיגע פּאַריזער פּרעסע גיט איבער וויכטיגע פּרטים פון דער סענסאַציאָנעלער ערקלערונג פון מאַרשאַל פּעטען מכח דעם פערשטאַרקען פון דער פראַנצויזישער אַרמעע.
דער מאַרשאַל האָט אָנגעוויזען, אויף דער געוואַלדיגער בעוואַפנונג פון עטליכע מלוכות (קודם־כל דייטשלאַנד), פראַנקרייך וועט נישט פערגרעסערען די אַרמעע, נאָר זי בעסער פערוואָרגען און מאָדערניזירען דאָס געוועהר.
צו דעם דאָזיגען צוועק זענען נויטיג נייע קרעדיטען.
לויט „מאַטען"ן וועט דאָס קריגס־מיניסטעריום פאָדערען 800 מיליאָן פראַנק נייע קרעדיטען.
וועגען דעם ווי אַזוי די רעדע פון מאַרשאַל פּעטען איז געקומען צו דער עפענטליכקייט דערצעהלט מען, אַז אַ וואַזשני האָט על־פּי־טעות איבערגעגעבען די אַקטען די זשורנאַליסטען־אַנשטאָלט זיי צו געבען אַנדערע אַקטען. ווען מ'האָט זיך דערויף געכאַפּט, איז שוין געווען צו שפּעט. די צייטונגען האָבען שוין געהאַט די ידיעה.

דריי מענשען, וואס זענען אלט 408 יאהר
לעבען נאך ביז היינט אין קאווקאז

מאָסקווע, 30 (ספּ. טעל.)
אין אַבכאַזיא (קאַווקאַז) האָט מען ענטדעקט דריי זקנים, פון וועלכע איינער איז אַלט 152 יאָהר און האָט אַ הונדערט־יעהריגען זוהן, דער צווייטער איז אַלט 130 יאָהר און האָט 75 קינדער, איינקלער און אוראייניקלעך. דער דריטער איז אַלט 126 יאָהר. וואַהרשיינליך זענען דאָס די עלטסטע מענשען אויף דער וועלט.

יאפאן וויל הלוואות אין ענגלאנד

לאָנדאָן, 30. (ספּ. טעל.) אין מאַנדזשוריען און יאַפּאַן ווילט איצט אַ דעלעגאַציע פון ענגלישע אינדוסטריעלער און באַנקירען. ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט האָט די מאַנדזשורישע רעגירונג געגעבען בעשטעלונגען אויף באַהן־מאַטעריאַלען אויף אַ סומע פון 8 מיליאָן דאָלאַר.
יאַפּאַן פיהרט אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ הלוואה אין ענגלאַנד אין דער הויך פון הונדערט מיליאָן פונט שטערלינג אויף צו דעקען דעם שאָדען פון דעם לעצטען טייפון און אויך וויל יאַפּאַן אַז די ענגלישע באַנקירען און אינדוסטריעלער זאָלען פינאַנסירען דאָס אויסקויפען די מזרח־כינעזישע באַהן.
די ידיעה וועגען די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסע אומצופרידענהייט אין אַמעריקאַ.

סטעריליזאציע אין פינלאנד

העלסינגפאָרס, 30 (ספּ. טעל.)
דער פּרעזידענט פון פינלאַנד האָט בעשטעטיגט דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען סטעריליזאַציע, די סטעריליזאַציע וועט קענען אָנגעווענדעט ווערען בנוגע גייסטיג־קראַנקע און עפּילעפּטיקער.

מיליטערישער צפון־בלאק
נייע מיליטערישע גרויסמאכט

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)
די היגע פּרעסע שרייבט, אַז צווישען שוועדען, נאָרוועגען, דענעמאַרק און פינלאַנד ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען וועגען שליסען אַ מיליטערישען אָפּמאַך.
ווען אַזאַ בונד זאָל רעאַליזירט ווערען וואָלט דאָס געווען אַ מיליטערישע גרויסמאַכט אויף צפון.

אראבער בעפאלען יודען אין ראש פנה

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש).
נישט ווייט פון ראש פנה איז אַ מחנה אַראַבער פון צפת בעפאַלען 15 יודען און זיי נישט געלאָזט אַקערן דאָס פעלד. די פּאָליציי האָט בעפוילען אָפּצושטעלען די אַרבייט.

די יודען אויף דעם אינזעל ראדאס ווילען זיך בעזעצען אין א"י

סאַלאָניקי. (יט"א) סיי צווישען די איינגעבוירענע יודען אויף דעם אינזעל ראָדאָס, סיי צווישען די צוגעוואַנדערטע טערקישע יודען בעמערקט זיך לעצטענס אַ שטאַרקער אויסוואַנדערונגס־דראַנג קיין א"י.
דער ציוניסטישער קאָמיטעט אין ראָדאָס האָט זיך געווענדעט צו דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין איטאַליען וועגען סערטיפיקאַטען. עס איז אָבער געקומען אַנ'ענטפער, אַז צוליב דער קליינער צאָהל סערטיפיקאַטען קען דער פערלאַנג פון די ראָדאָסער יודען נישט בעפרידיגט ווערען.
דער ראָדאָסער ציוניסטישער קאָמיטעט האָט זיך וועגען דעם זעלבען ענין געווענדעט צו דער גריכישער ציוניסטישער פעדעראַציע.

„פראטאקאלען פון די זקני ציון" זענען געפעלשט
מיליוקאוו, בורצעוו, שלאזבערג, דר. עהרענפרייז, ניקאלאיעוו א.א. אלס עדות
די פראטאקאלען זענען געווען די סיבה פון פאגראמען
דער גרויסער פראצעס אין בערן

בערן, 30. (ספּ. טעל). פאַרן היגען טריבונאַל האָט זיך בעגאָנען אָנגעהויבען דער פּראָצעס, וועלכען עס האָבען פערפיהרט די יודישע געמיינדעס אין דער שווייץ, וועלכע פאָדערען, מען זאָל קאָנפיסקירען די בערי־המטע „פּראָטאָקאָלען" פון די זקני־ציון" פעסטשטעלענדיג אַז זיי זענען געפעלשט.
צווישען די עדות געפינען זיך אַ ריי אָנגעזעהענע פערזענליכקייטען פון דער יודישער וועלט, ווי אויך געוו. רוסישע מיניסטאָרען בראש מיט מיליוקאָוו'ן.

די עדות האָבען געבראַכט אַ ריי פאַקטען, וואָס בעווייזען אַז די דאָקומענטען וועגען וועלכע עס האַנדעלט זיך בעתן פּראָצעס זענען נישט קיין אויטענטישע, פּראָפ. חיים ווייצמאַן האָט פעסטגעשטעלט אַז אויפן קאָנגרעס אין באַזעל אין יאָהר 1897 ווען עס האָבען כלומרשט געוואָלט צוזאַמענגעשטעלט ווערען די דאָזיגע „פּראָטאָקאָלען" האָט קיינער אַפילו נישט דערמאָהנט וועגען די מעגליכקייטען פון יודישער העגעמאָניע אויף דער וועלט.

בערן, 30. (ספּ. טעל.) בעת דער פאָרזעצונג פון דער היינטיגער פערהאַנדלונג האָט עדות געזאָגט גראַף שאַליא, וועלכער איז געווען אין רוסלאַנד פון 1909 ביז 1921. ער שטעלט פעסט אַז ער האָט פערזענליך געקענט סערגיי נילוס'ן, וועלכער האָט איהם געוויזען אין פראַנצויזישע טעקסט די „פּראָטאָקאָלען" פון די זקני ציון", לויט זיינע רייד האָט נילוס נישט געהאַלטען זיך פאַרן אויטאָר פון מאַנוסקריפּט וועלכע ער האָט דערהאַלטען דורך דער פערמיטלונג פון אַ דריטע פּערזאָן, פון רוסישען גענעראַל ראַטשקאָווסקי. דער לעצטער ווידער זאָל זיי האָבען בעקומען פון עפעס אַ רוס, וואָס האָט געוואוינט אין פראַנקרייך. דער עדות שטרייכט אונטער, אַז מען האָט געקאָנט אַרויסזעהן, דאָס נילוס האָט געהאַט ספיקות בנוגע דער אויטענטישקייט פון מאַנוסקריפּט, נאָר ער האָט געהאַט ספיקות מיט דער הילף פון דאָזיגען פאַלשען דאָקומענט וועט זיך איינגעבען אויפצואַרעקען דאָס אמת'ע געשטאַלט פון יודען. אויסערדעם האָט ער מיט די „פּראָטאָקאָלען" געוואָלט ווירקען אויף דער בעציהונג פון דער רוסישער רעגירונג צו יודען, דער עדות ערקלערט דערביי אַז דעמאָלט האָט ער נישט געוואוסט אַז גען. ראַטשקאָווסקי איז אַ פעלשער.
אַלס וויכטיגער עדות ווערט אויסגעהערט סערגיי סוואַטיקאָוו, וועלכער וואוינט איצט אין פּאַריז, אין יאָהר 1917 איז ער מצד דער קערענסקי־רעגירונג אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין פּאַריז, כדי צו ליקווידירען די רוסישע אויסלענדישע „אָכראַנע". בעת זיין מיסיע אין פּאַריז האָט ער זיך געטראָפען מיט אַ רוסישען געהיים־אַגענט, וועלכער זאָל זיך האָבען בעטייליגט אין אַ ריי פעלשונגען, וועלכע עס איז בעגאַנגען גען. ראַטשקאָווסקי, דער צוועק פון גען. ראַטשקאָווסקין איז געווען צו שאַפען אומצופרידענהייט צווישען די רעוואָלוציאָנערען אין דער רוסישער עמיגראַציע. די „פּראָטאָקאָלען" האָט ער פּרעפּאַרירט צוזאַמען מיט איינעם אַ גאָלאָווינסקי, אַן „אָכראַנע"־פּראָוואָקאַטאָר, און פון פאַך אַ ביבליאָפיל. די „פּראָטאָקאָלען" זענען שפּעטער רעפּראָדוצירט געוואָרען און זענען פעראָפענטליכט געוואָרען אין פיל אויסגאַבען. באַלד נאָך אויסברוך פון דער רעוואָלוציע האָט מען די „פּראָטאָקאָלען" קאָלפּאָרטירט צווישען דער ווייסער גוואַרדיע, כדי צו וואַרפען די שולד אויף יודען צוליב דער סיטואַציע אין רוסלאַנד. דער עדות כאַראַקטעריזירט דאַן דעם גענעראַל ראַטשקאָווסקי און שטרייכט אונטער, אַז בעתן איצטיגען פּראָצעס געהט נישט בלויז וועגען יודישען פּראָבלעם, נאָר אויך וועגען כבוד פון רוסישען פאָלק.

בערן, (30. (יט"א טעלעגראַפיש).
אויף דער היינטיגער זיצונג פון געריכט, וואָס בעטראַכט דעם פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" וואָס איז פערפיהרט געוואָרען פון פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין דער שווייץ, זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ גאַנצע ריי עדות. דער ערשטער האָט עדות געזאָגט פּראָפעסאָר מיליוקאָוו, וועלכער האָט איבערגעגעבען אינטערעסאַנטע פּרטים. די סטענאָגראַפיסטקעס פון ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס האָבען פעסטגעשטעלט אַז אויפן ערשטען קאָנגרעס איז נישט דערמאָנט געוואָרען קיין איין וואָרט וואָס עס ווערט דערצעהלט אין די „פּראָטאָקאָלען", אויך די איבעריגע עדות ווי: ד"ר עהרענפּרייז, דר. מאיר עבנער, דר. ה"ד מאַרבשטיין, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס האָבען שאַרף פּראָטעסטירט און אָנגעוויזען אַז דאָס איז אַן אומגעלומפּערטער פאַלסיפיקאַט.

בערן, 30. (ספּ. טעל.) אין ווייטערדיגען גאַנג פון פּראָצעס איז אויסגעהערט געוואָרען וולאַדימיר בורצעוו, דער וועלכער האָט דעמאַסקירט אַזעף'ן, ער איז איצט אַלט 72 יאָהר. ער דערצעהלט אַז מיט דרייסיג יאָהר צוריק האָט ער געזעהען אַ קאָפּיע פון די פּראָטאָקאָלען און ווייסט פון דער רוסישער פּאָליציי, אַז די „פּראָטאָקאָלען" זענען געפעלשט געוואָרען דורך ראַטשקאָווסקין און גלאָווינסקין. דער צאַר אַליין האָט געוואָלט פערבאָטען צו פערשפּרייטען די פּראָטאָקאָלען, אויף זיין פעראָרדנונג איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַן אויספאָרשונג, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט אַז די פּראָטאָקאָלען זענען געפעלשטע, ראַטשקאָווסקי האָט דאָס נישט אָפּגעלייקענט.
דער ווייטערדיגער עדות, דער בעקאַנטער רוסישער היסטאָריקער ניקאָלאַיעוו, האָט געגעבען ערקלערונגען וועגען דער בעציהונג פון די יודען צו דער רוסישער רעוואָלוציע.
ד"ר שלאָסבערג, געוועזענער יודען־קאָנסול ביים רוסישען אינערן־מיניסטעריום, איז ספּעציעל בעפולמעכטיגט געוואָרען צו פאָרשען די אויטענטישקייט פון די פּראָטאָקאָלען און האָט זיך איבערצייגט אַז זיי זענען געפעלשט, מיט דעם ציל צו קעמפען געגען יודען. זיי האָבען אויך געוואָלט אויסגענוצט ווערען דורך די רוסישע רעאַקציאָנערען געגען מיניסטער וויטע.
דער 76־יעהריגער פּראָפ. מיליוקאָוו, געוו. רוסישער אויסערן־מיניסטער אין יאָהר 1917, ערקלערט אַז אַלע רוסישע רעגירונגען זענען געווען אַנטיסעמיטיש. די פּראָטאָקאָלען זאָגט דער עדות, זענען בידערטעכטיגע פאַלסיפיקאַטען, זיי זענען פּרעפּאַרירט געוואָרען, כדי צו וועקען דעם אַנטיסעמיטיזם ביי דער רוסישער אינטעליגענץ, זיי זענען אויך די סיבה פון די שפּעטערדיגע פּאָגראָמען.
איינער פון די וויכטיגע עדות איז אויך אויף דער היינטיגער זיצונג געווען טעאָדאָר טאָבלער, אַ בעקאַנטער שווייצאַרישער שאָקאָלאַד־פאַבריקאַנט, אַ מיטגליד פון דער מאַסאָנען לאָזשע „גוטע האָפנונג". ער ערקלערט אַז די יודען שפּילען קיין שום ראָל נישט אין דער פריימויערישער בעוועגונג.

אנטי-יודישע באיקאט-אקציע פון דער אראבישער ארבייטער-פעדעראציע

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע ארבייטער-פעדעראציע האט באשלאסן אנצוהייבן א שארפע אנטי-יודישע באיקאט-אקציע. די אראבער שטעלן פיקעטן ביי יודישע געוועלבער.

זשאבאטינסקי פאהרט קיין אמעריקא

ניו-יארק, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

זשאבאטינסקי איז איינגעלאדען געווארען קיין אמעריקא, וואו ער וועט האלטען א רייה רעפעראטען.

שארפע שטראפען פאר אונלעגאלע עולים

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

30 יודען, וועלכע זענען אנגעקלאגט געווארען אין „אונלעגאלער" איינוואנדערונג, זענען דורכ'ן צפת'ער געריכט פערמשפט געווארען אויף פערשידענע טערמינען תפיסה און שפעטער ארויסגעשיקט צו ווערן פון לאנד.

אפקלאנגען פון קאנגרעס אין נאנט

פאר דער בודזשעט-דעבאטע וועט געענדערט ווערען די פראנצויזישע קאנסטיטוציע

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

נאכן קאנגרעס פון די ראדיקאלען אין נאנט שמועסט מען, אז דער אנפיהרער פון די ראדיקאלען וועט קומען צו א הסכם מיט דומערג'ן וועגן די ענדערונגען אין דער פראנצויזישער קאנסטיטוציע. די בודזשעט-דעבאטע אין פראנצויזישען פארלאמענט וועט אפגעלעגט ווערען און צוערשט וועלען אנגענומען ווערען די קאנסטיטוציע-ענדערונגען.

סעסיע פון דער פעלקער-בונד-קאמיסיע פאר פליטים-ענינים

ווארשא, 30 (יט"א טעלעגראפיש).

צו דער סעסיע פון ביירוט ביי דער פעלקער-בונד-קאמיסיע פאר פליטים-ענינים, וואס וועט פארקומען אין לאנדאן, איז פון פוילען אפגעפאהרען הרב רובינשטיין פון ווילנא.

שטרייכערס יודען-העצערישע רעדע פאר די פארשטעהער פון אינדוסטריע, האנדעל און האנדווערק

נירנבערג, (יט"א) די „פראנקישע טאגעסצייטונג" ברענגט א באריכט פון יוליוס שטרייכער'ס א רעדע פאר די פארשטעהער פון דער אינדוסטריע, האנדעל און האנדווערק.

שטרייכער האט אין זיין רעדע צוו. אנד. ערקלערט: „די יודישע שטרעבונג איז געווען די צוברעקלונג פון דייטשען פאלק. פאר די מיליאנען ארבייטער-מאסען האבען זיי געשאפען דעם מארקסיזם, פאר די א.ג. אינטעלעקטואלען האבען די יודען געשאפען די קאנסערוואטיווע פארטייען. די העכסטע שיכטען פון דער געזעלשאפט האבען זיי אפגעזונדערט פון פאלק און פערוואנדעלט זיי אין מאסאנען.

אין משך פון הונדערטער יאהרען האט זיך דער יוד בעדינט מיט דייטשע פרויען און האט אנגעשטעקט אונזער בלוט. ווען מיר וועלען איצט אפהיטען די לעצטענס געשאפענע ראסען-געזעצען, ווען מיר וועלען נישט דערלאזען דערצו, אז דאס דייטשע בלוט זאל געשענדעט ווערען, דאן וועלען מיר געהן ענטגעגען צו א שעהנער צוקונפט, דאן קען די גאנצע וועלט זיין געגען אונז, דאס דייטשע פאלק וועט שטייגען אלץ העכער. איך זאג איצט פאר: מיר וועלען נאך דערלעבען צו א יודען-ריינער דייטשער ווירטשאפט. אלע פיהלען שוין, אז מיר זענען שוין אויף דעם וועג דערצו".

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 31 אקטאבער 1934

6.45 פריהמארגען-אוידיציע, 6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7.07 פליטען, 7,15 אוונער-ידיעות, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע-קאנצערט, 11.57 צייט-סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12.05 פרעסע 12,10 קאנצערט, 1 מיטאג-ידיעות, 1,05 פליטען, 3,30 עקספארט, 3.35 בערזע, 4 קאנצערט, 4,45 פאר קינדער, 5 פידעל-קאנצערט, 5,25 שמועס פאר פרויען, 5,35 פליטען, 5,50 ספארט-ראפארטער, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 וועגן דעם אפשפארונגס-טאג, 6,35 פליטען, 6,45 רעפעראט, 7 כאר, 7,20 אקטועלער שמועס, 7,30 מוזיק, 7,50 ספארט, 8 מוזיק, 8,45 אוונט-ידיעות, 9 שאפען-קאנצערט, 9,30 פליטען, 9,40 געזאנג, 10 רעקלאמע-קאנצערט 10,15 פליטען, 10.30 קאנצערט, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ-מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	96.75
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	48.00
4 „ דאלארובקא —	54.40
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	79.50
5 „ ווארשאווער פ.-ב. 1934	61.75
5 „ לאדזער „ „	53.50
ענגלישער פונט — — —	26.35
דאלאר אפיצ. 5.29 נישט אפיצ. —	5.25
גאלד-דאלאר — — — —	8.91
גאלד-רובל — — — —	4.59
דייטשער מארק — — —	1.90

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז!

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז מעלדעט אייך דאס לויט א בעשלוס פון דער שטאטישער סטאראסטווע ווערט

נישט געבאקען היינט מיטוואך ביינאכט

אויף מארגען, דאנערשטאג. מיר בעטען זיך צו פאסען צום אויבענדערמאהנטען בעשלוס. גלייכצייטיג בעטען מיר די בעפעלקערונג זיך צו פערזארגען מיט געבעקס ביז היינט ביינאכט, אויך יעדען זונטאג בעטען מיר איינצוקויפען ביז 7 פריה, ווייל נאך דעם טערמין וועלען די פערקויפס-שטעלען זיין געשלאסען.

די פערוואלטונג

פון בעקער-צעך אין לאדז.

אכטונג, קאלאניאל-געוועלבער!

צוליב די שווערע שטראפען פאר האנדלען אין די נישט ערלויבטע שעה'ן פאדערן מיר אויף זיך צוצופאסען צו די פארשריפטען פון דער האנדעלס-צייט און די, וואס וועלען זיך נישט צופאסען דערצו, וועט מען צוליב קאנקורענץ-טעמים זיין געצוואונגען אנצווענדען געגען זיי שווערע סאנקציעס.

א גרופע געוועלבער פון וואסכאדניא און אומגעגנד.

בעמערקונג: מען מיינט אויך די מלעטשארניעס, וואס האבען קאלאניאל-שרטיקלען, ווי די קאלאניאל-הענדלער.

אגודה לזמרה ולספרות עברית „הזמיר" בלודז, אל. קאשטשושקי 21.

שבת, דעם 3-טען נאוועמבער, 8.30 אוונט

קאנצערט פון יודישער מוזיק

אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. זאקס.

ס'נעמען אנטייל: דער געמישטער כאר, מענער-קינסטלער-כאר, ארקעסטער און סאליסטען. ביים קלאוויר: פרוי פיעטרושקא און אינגש. ליבערמאן.

בילעטען צו בעקומען אין „הזמיר", אל. קאשטשושקי 21.

צו דער לאדזער בעפעלקערונג!

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע פערשארפטע סאנקציעס פון דער מאכט נעגען די, וואס האנדלען אין די נישט ערלויבטע האנדעלס-שעה'ן און זונטאג ווענדען מיר זיך צו דער לאדזער בעפעלקערונג זיך צוצופאסען און אונבעדינגט קויפען פלייש און עופות נור ביז 7 א זייגער אוונט. ווייל נאך 7 א זייגער אדער זונטאג, וועלען אין די יאטקעס בשום אופן קיין פלייש אדער עופות **נישט פערקויפט ווערען.**

פריש פלייש און עופות אויף זונטאג וועט מען בעקומען אין אלע געוועלבער און האלעס שבת-צו-נאכט ביז 8 א זייגער.

די פערוואלטונגען פון

1) פליישער- און ווארשטענמאכער-צעך, פיעטריקאווער 24.
2) יודישער געפלינעל-הענדלער-פעראיין, פולנאצנא 25.
3) גראשער-הענדלער-פעראיין, זשידאווסקא 8.
4) פליישער-סעקציע ביים צווייטען קליין-הענדלער-פעראיין, קעלנבאך 4.
5) באלוטער קצבים-פעראיין, זגערזשער 84.

גלייכצייטיג ווענדען זיך די אויבענדערמאנטע ארגאניזאציעס, לויט דעם בעשלוס פון דער צווישענפעראיינס-קאמיסיע, צו אלע זייערע מיטגלידער, נישט צו האנדלען זונטאג און חנאות ווייל, מיר אליין וועלען גענוי קאנטראלירען די געוועלבער און געגען די יעניגע, וואס וועלען עובר זיין אויף די בעשלוסען, וועלען מיר צוציהען צו פעראנטווארטליכקייט.

היינטיגען דאנערשטאג אלס חגא-טאג וועט נישט פערקויפט ווערן קיין פלייש און עופות. היינט מיטוואך זענען די יאטקעס און האלעס אפען ביז 8 א זייגער אווענד.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 באוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

געדענקט. פראנט 2 שטאק.

געדענקט, פראנט 2 שטאק.

אונזער אויפריכטיגסטען בילייד דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער

פאמיליע גראזער

צוליבן טויט פון זייער מוטער אונזער שפין

נ"ע טויבע

זיים געטריסט!

לייכטער, וואשאנסקי, באהאריער און בוים

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע גלאזער צוליבן טויט פון זייער

מוטער

ע. וויינבערג, מ. גרינבערג, ר. גרינבערג, פ. וויל, פ. לעוו

דעם טיפסטען בילייד דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע גלאזער צוליבן טויט פון זייער אונפערגעסענע

מוטער

ניסענבוים, ארבאך, גאלדמאן, סאמסאנאוויטש, ווייספאנעל און פרוי

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע גלאזער צוליבן טויט פון זייער אונפערגעסליכע

מוטער

זשעליכאווסקי, פעדערמאן, אלטמאן, מ. אלטמאן, דיאמענט

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע גלאזער צוליבן טויט פון זייער אונפערגעסליכער

מוטער

קרינער, מילשטיין, עלבוים, דרוקער און קראקאווסקי

Dr. E. Mortkowicz

כירורג

צוריקגעקעהרט

שרודמיעסקא 23

טעל. 27-123.

נעמט אן פון 5—7 אווענד.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 21-245

עמט אן פון 8—11 פריה און פון 1.30—2.30 מיטאג און פון 7—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן! פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אוירען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 81-127

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועאפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישע פון 11-1 און פון 5—8 אוונט.

Dr.

Wajnberg

ספעצ. פון לונגע, הארץ און מאגען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 02-126.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

שייטלען

מיט פאריזער שריינדן און פערטיגע שייטלווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט

ביי קערש

סקווערא 15

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

שערפיעז 37 (בענעדיקטא) 6.

נעהמט אן פון 5-7 נאכט.

אטוואצק 7.50 זל. טעגליך

קלימאטישע וואלד-סטאציע

Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY

לונגען - אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.

כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.

ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזן צוגעפאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט. נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!

פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 31 אקטאבער 1934

קאנגרעס פון די פראנצ. ראדיקאלע סאציאליסטען

פאר ענדערען די קאנסטיטוציע און בלייבען אין דער רעגירונג

דער קאנגרעס פון די פראנצויזישע ראדיקאל-סאציאליסטען, וואס איז נאר וואס פארגעקומען אין נאנט, האט זיך בעדייטענד אונטערשיידט פון די געוועהנליכע קאנגרעסען פון דערזעלבער פארטיי אין משך פון די לעצטע יאהרען. זייט א רייה יאהרען זענען די קאנגרעסען פון דער פארטיי געווען נישט מעהר ווי גרויסע פייערליכע פערזאמלונגען, אויף וועלכע עס זענען דערמאנט און אריינגעטראגען געווארען אין דער געשיכטע פון דער פארטיי די טריומפען, וואס זענען געווארען אפגעהאלטען אין משך פון יאהר. אויסער דעם זענען געוועהנליך ערלעדיגט געווארען די אינער-ליך-פארטייאישע קאנפליקטען צווישען די פיהרער. טיילמאל פלעגען אויף די קאנגרעסען פארקומען שטורמישע אויפרייסען פון פערזענליכער שנאה, פון אינטריגעס, שארפע קאמפען און אמביציעס, אבער געוועהנליך פלעגט זיך אלץ ענדיגען מיט א רעזאלוציע, וועלכע פלעגט אלעמען געבען סא-טיספאקציעס, און דאן פלעגט קומען דער באנקעט נאכ'ן קאנגרעס און די געמיטער האבען זיך אינגאנצען בערוהיגט.

דער קאנגרעס פון די ראדיקאלען אין נאנט, וואס איז די טעג פארגעקומען, האט, ווי געזאגט, זיך בעדייטענד אונטערשיידט פון די פריהערדיגע. עס איז נישט געווען מיט וואס זיך גרויס צו האלטען, ווייל דאס לעצטע יאהר האט די ראדיקאלען נישט געבראכט קיין שום טריומפען. אין פעברואר האט זיך אין פאריז געגאסען בלוט און פראנקרייך לעבט נאך ביז'ן היינטיגען טאג אונטער'ן רושם פון די ענטדעקטע אפערעס פון סטאוויסקי'ן, אין וועלכע עס זענען געווארען אריינגעצויגען אהן א שיעור מענשען פון די פראנצויזישע רעגירענדע ספערען.

אויפ'ן קאנגרעס האט געהערשט די אומ-רוהיגקייט צוליב'ן וואוקס פון פאשיסטישע כוחות און השפעות אין פראנקרייך. אין די רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען געווארען אויפ'ן קאנגרעס, ווערט טאקע אונטערגעשטראכען די גרויסע סכנה פון פאשיסטישען פראנט, וואס רוקט זיך אן אויפ'ן ביז איצטיגען פרייען פראנקרייך. עס איז אנגעוויזען געווארען אויפ'ן וואוקס פון די פאשיסטישע ארגאניזאציעס אין פראנקרייך, אויף זייער בעוואפ-נונג און אויף דער נויטווענדיגקייט זיך צו פער-אייניגען און צו קאנסאלידירען לגבי דער פאשיס-טישער געפאהר, וועלכע בעדראהט דאס ביז איצט דעמאקראטישע פראנקרייך.

די אפאזיציע געגען דער אפיציעלער ליניע פון דער פארטיי און געגען איהרע אנפיהרער מיט הערריא'ן בראש איז געווען זעהר א שטארקע. עס האבען זיך געהערט שארפע שטימען פון אונ-צופרידענהייט מיט דער אפיציעלער לייטונג. די אפאזיציאנעלע שטימען זענען געווען אזוי שטארק, אז הערריא, דער לייטער פון דער פארטיי, האט געפונען פאר נויטיג אפילו צו לייגען זיין מאנדאט אלס פארטיי-לידער. דער דאזיגער זשעסט פון הער-ריא'ן האט ארויסגערופען אין איניגע קרייזען פון דער פארטיי אונצופרידענהייט, מען האט גערעדט וועגען דעם, אז הערריא, דער לייטער פון דער פארטיי, וואלט וועלען הערען וועגען זיין טעטיג-קייט און וועגען דער טעטיגקייט פון דער לייטונג בלויז שבחים און קאמפלימענטען. אמת, דער קאנפליקט און די אומצופרידענהייט זענען נישט דערגאנגען ביז צום לאגישען סוף, און הערריא האט זיין דעמיסיע צוריקגעצויגען.

איינע פון די וויכטיגסטע פראגען, וועלכע דער קאנגרעס האט בעהאנדעלט און וועלכע וועט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דעם פארשטיי-ענדיגען פאליטישען שריט פון דער רעגירונג אין פראנקרייך, איז געווען די פראגע וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע. די דאזיגע פראגע האט ארויס-גערופען לייבענשאפטליכע דעבאטען און האט זיך פערענדיגט מיט אננעהמען א רעזאלוציע, וואס גיט איבער דער לייטונג פון דער פארטיי פרייע הענד צו האנדלען אין דער פראגע לויט איהר איינזעהן, דאס הייסט דער קאנגרעס גייט אין דער פראגע אויף א קאמפראמיס מיט די פארשלאגען פון פרע-מיער דומערג, צו פערשטארקען די מאכט פון דער רעגירונג אויפ'ן חשבון פון פארלאמענט. אמת, אין דער רעזאלוציע פון קאנגרעס ווערט גערעדט ווע-גען א רעפערענדום, וועגען שיצען די רעכט פון דער דעמאקראטיע, אבער דאס אלץ ענדערט נישט דעם עיקר, אז אין איצטיגען מאמענט האלטען נישט די ראדיקאלען פאר מעגליך ארויסצוטרעטען פון דער רעגירונג, און אז בכלל וואלט דאס א-רויסטרעטען ביי די איצטיגע בעדינגונגען געווען זעהר נישט געוואונשען פאר דער פארטיי. נישט קוקענדיג אויף דער גאנצער קריטיק, וואס איז ארויסגעזאגט געווארען אויפ'ן אדרעס פון דער רעגירונג, האלטען די ראדיקאלען פאר געוואונשען אין דער רעגירונג צו פערבלייבען, איידער פון איהר ארויסצוטרעטען, אדער איידער צו דערלאזען צו נייע וואהלען.

די פראגען פון דער אינערליכער פאליטיק זענען ביי דער פארטיי אין איצטיגען מצב אין לאנד געווען די דאמינירענדיגע, הגם אויפ'ן געביט פון דער אויסערליכער פאליטיק, האט די פארטיי געקאנט פערצייכענען אייניגע בעדייטענדע ערפאל-גען, ווי א שטייגער דאס אריינפיהרען די סאוויעטן אין פעלקערבונד.

בנוגע דער בעציהונג צו די אנדערע פאר-טייען איז געווען זעהר סימפטאמאטיש, וואס די הויפט-קריטיק איז געווענדעט געווען געגען די רעכטע גרופירונגען. לגבי די סאציאליסטען און קאמוניסטען און דעם אייניהייטליכען פראנט פון די ביידע ארבייטער-פארטייען איז די קריטיק געווען עהר א שוואכע און איינגעהאלטענע. די קריטיק איז געהאלטען געווארען דער עיקר געגען די פאר-טייען פון רעכטס, געגען די פאשיסטישע טענדענצן וואס ווייזן זיך אלץ מעהר אין דעם פראנצויזישע עפענטליכען לעבען און אין דער טעטיגקייט פון די רעכטע פארטייען. (י.ק.)

ווי דעקט מען דעם דעפיציט?

פון נייע שטייערען קאן דער דעפיציט פערגרעסערט ווערען

די פעטע עטליכע יאהר זענען שוין לאנג אוועק, די מאגערע יאהרען האבען שוין לאנג אויפגעגעסען דעם קליינעם עודף פון די פעטע יאהרען. נישטא שוין אויך די איבער 300 מיליאן גילדען, וואס די נאציאנאלע הלוואה האט אריינ-געבראכט, און ס'שטייט מיט דער גאנצער הארבי-קייט די פראגע, ווי דעקט מען דעם בודזשעט-דעפיציט. כאפט מען זיך צו פערשידענע פראיעק-טען: א נייע הלוואה, נייע שטייערן, נייע אפצאה-לען (למשל, שכר-לימוד אין די פאוושעכנע שו-לען) אאז"וו. אויפן פאפיר קען מען בע'חשבונ'ען ווי מ'וויל. דער שטייער אזויפיל און אזויפיל, יע-נער — אזויפיל און אזויפיל, צוזאמען אזויפיל און אזויפיל, און קיין דעפיציט איז נישטא.

ווען מ'זאל זיך אבער בעסער אריינגריבלען אין דער זאך, קען מען פערשטיין, אז יעדער נייער שטייער וועט סוף-כל-סוף אין קאנסעקווענץ פערגרעסערן דעם דעפיציט און נישט פערקלענערן. ווער ווייס עס נישט, אז די שטייער-שרויף איז בנוגע דעם ווייט גרעסטען טייל שטייערצאהלער אזוי אנגעצויגען, אז מעהר לאזט זיך בשום אופן נישט. דער אונטערשטער סך-הכל וועט זיך בשום אופן נישט פערגרעסערן. ס'וואקסט נאר דער פער-ברויך פון פאפיר און דרוק-זאכען אין די שטייער-אמטען, ס'וואקסט די צאהל סעקוועסטראטארען, ס'וואקסען די אדמיניסטראטיווע הוצאות, אבער נישט מעהר.

ווי קריכט מען ארויס פון פ'אנטער?

מאכט „סלאווא פאמארסקא" א זא חשבון:

די פוילישע מלוכה איז א בעזיצער פון וועלדער, ערד, פאבריקען, קויהלען-גרובען, זאלץ-גרובען, בענק, אייזענבאהנען און אנד. אין ווערט פון 15 מיליארד גילדען. אזא פערמעגען בעזיצט קיינער נישט אין פוילען. עס איז אויך דער איינ-ציגער פאל, ווען פון אזא פערמעגען זאל מען אבסאלוט קיין שום שטייער נישט צאהלען.

ווען דער מלוכה-פערמעגען, וואס איז, ווי געזאגט, אבסאלוט פריי פון יעדע שטייערן, וואלט לכל הפחות געגעבען 5 פראצ. ריינע הכנסה, וואלט עס בעטראפען 750 מיליאן גילדען א יאהר. אזא סומע וואלט גדעקט דעם דעפיציט פון דער מלוכה פאר די לעצטע 3 יאהר. פאקטיש אבער ברענגט דער מלוכה-פערמעגען נישט מעהר פון 70 מיליאן גילדען א יאהר, און א סך מלוכה-אונטערנעהמונגען ארבייטען אפילו מיט א דע-פיציט.

זאלען די מלוכה-אונטערנעמונגען אזוי רע-ארגאניזירט ווערען, אז זיי זאלען געבען הכנסה אנשטאט דעפיציט, דאן וועט מען פערשפארען ארויפצולייגען וואס אמאל נייע שטייערן, און דער מלוכה-בודזשעט וועט קיין דעפיציטען נישט האבען.

אזא עצה גיט די דערמאהנטע צייטונג. מיר וואלטען נאך דערצו צוגעגעבען, אז אויך די 70 מיליאן גילדען הכנסה, וואס די מלוכה-אונטערנעה-מונגען זאלען געבען, זענען אויך פראבלעמאטיש.

ביז מיט עטליכע וואכען צוריק האט נאך אויפ'ן פאפיר עקזיסטירט א קרעדיט-פאנד, בע-קאנט אונטער'ן נאמען „פ". דער פאנד אין גרויס פון 200 מיליאן איז געשאפען געווארען פון דער סטאביליזאציע-הלוואה און בעשטימט געווען אויף פינאנסירען די מלוכה-אונטערנעהמונגען. פון די 200 מיליאן האט דעם גרעסטען טייל — 60 מיל-יאן — געקריגען די מלוכה-פאבריק „מאשציץ", די אייזענבאהן 34 מיליאן, די פאסט 20 מיליאן, מלוכה-בענק 18 מיליאן אא"וו.

די ערשטע יאהרען פלעגען די דערמאהנטע אינסטיטוציעס נאך צאהלען פראצענט דער מלוכה, און די איינגעפלאסענע סומעס פלעגען גיין אין אלגעמיינעם מלוכה-בודזשעט. וואס ווייטער אבער פלעגען זיי אלץ ערגער צאהלען צינזען (אין לעצטען בודזשעט-יאהר שוין נישט מעהר פון 8 מיליאן). דא נישט לאנג אבער איז לויט'ן בעשלוס פון מיניסטעריען-ראט דער קרעדיט-פאנד „פ" אינגאנצען ליקווידירט געווארען. ס'איז אייגענט-לעך געווען נישט מעהר, ווי א פארמאליטעט, ווייל, אז די דערמאהנטע מלוכה-אינסטיטוציעס וועלען דעם חוב קיינמאל נישט אומקעהרען, איז שוין פון לאנג געווען קלאהר. ערגער איז אבער, וואס איצט, ווי נאר זיי האבען אויפ'ן פאפיר אפגעריי-ניגט זייער קאנטע, וועלען זיי אין א יאהר צי אין צוויי ארום פאדערען א נייע הלוואה. און אויב מ'וועט זיי אפילו אזוי גיך נישט געבען, איז אבער קלאהר, אז די 70 מיליאן גילדען, וואס זיי גיבען הכנסה, זענען קיין 70 מיליאן נישט, ווייל מ'דארף אראפרעכענען די אמארטיזאציע פון די געליהענע 200 מיליאן.

און דער קליינער שטייער-צאהלער? דער האנדווערקער, דער קליינער קרעמער? דער אנגע-שטעלטער? קיין הלוואות אויף נישט אומקעהרען קריגט ער נישט, דערפאר אבער, אז ס'קומט צו שטייערן, איז ער דער ערשטער.

100 יאהר זינט מענדעלע'ס געבורט

דעם 20. דעצעמבער (לויט דעם אלטען רוס-סישען קאלענדאר) וועט ווערען הונדערט יאהר זינט עס איז געבוירען געווארען מענדעלע מוכר-ספרים, דער זיידע פון דער יודישער ליטעראטור, לויט אנדערע קוועלען איז דער דאטום דעם 20. דעצעמבער 1936.

מענדעלע איז געבוירען געווארען אין קאפוליע, מינסקער גובערניע, און איז געשטארבען אין אדעס דעם 8. דעצעמבער 1917. (יט"א)

דירעקטער שיף-פערקעהר צווישען בודאפעשט און חיפה

בודאפעשט (יט"א) לכבוד דער ערשטער רייזע פון דער אונגארישער שיף „בודאפעשט" קיין חיפה און דער איינשטעלונג פון א רעגולערע שיף-פערקעהר צווישען אונגארן און ארץ-ישראל, איז פארגעקומען א באנקעט מיט'ן אנטייל פון אונ-גארישען מלוכה-הויפט הארטי, ווי אויך די פיה-רער פון די אונגארישע ציוניסטען.

אויפ'ן „בודאפעשט" פאהרט אב קיין ארץ-ישראל דער ערשטער טראנספארט אונגארישע סחו-רות, וואס ווערט ארויסגעפיהרט דורך קרן-קימת, א דאנק דער ערלויבניש פון דער אונגארישער רעגירונג צו טראנספארטירען די קרן-קימת-פאנ-דען דורכ'ן עקספארט פון אונגארישע סחורות קיין ארץ-ישראל.

ריכטער לעהמאן גלויבט אין דער צוקונפט

פון די אמעריקאנער יודען

ניו-יארק (יט"א) אויף דער שלוס-זיצונג פון צוזאמענפאהר פון יודישען יוגנד-פערבאנד אין ניו-יארק (י.מ.ה.א.) האט ריכטער אירווינג לעהמאן געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט בע-טאנט, אז די צוקונפט פון די אמעריקאנער יודען רופט ביי איהם נישט ארויס קיין בעאונרוהיגונג, טראץ דעם ראסען-האס, וואס האט זיך, צום בע-דויערן, פערשטארקט נאך דער מלחמה... ריכטער לעהמאן האט גערופען די יוגנד צו בעווייזען דער וועלט, אז „א גוטער יוד איז אויך א גוטער בירגער, ווייל דאס פאדערט אויך זיין יודישקייט".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 31 כב חשון תרצ"ה

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.27

זון-אונטערגאנג 4.11

פארוואס זענען פונאנדערגעלאזן געווארן די פערוואלטונג און קאמאנדא פון די לאדזער פייערלעשער?

פרעסע-קאנפערענץ ביי דער ציטווייליגער רעגירענדער קאמיסיע

מיט עטליכע חדשים צוריק האט די ווארעוואדישע אנפיהרונג פון די פייערלעשער פונאנדערגעלאזן די לאדזער פערוואלטונג און קאמאנדא פון די פייערלעשער און באשטימט א רעגירענדע קאמיסיע וועלכע זאל סאנירן די פערהעלטנישען אין די לאדזער פייערלעשער. צוליב דעם וואס אויפן אדרעס פון דער רעגירענדער קאמיסיע זענען לעצטענס געמאכט געווארן פיל בייזוויליגע באמערקונגען און די סיבה פון פונאנדערלאזן די לאדזער פערוואלטונג און קאמאנדע איז פאלש אויסגעטייטשט געווארן, האט די רעגירענדע קאמיסיע אויף נעכטען צונויפגערופען א פרעסע-קאנפערענץ, אויף וועלכער די ה"ה נאוואקאווסקי און איבזש. קאוואלטשיק האבען געגעבען אויפקלערונגען וועגען דעם דערמאנטען ענין.

ה' נאוואקאווסקי האט צווישען אנדערען ערקלערט, די מיטגלידער פון שטאב, וועלכע זענען די פאקטישע אנפיהרער פון די פייערלעשער-ארבייט זענען זעלטען-ווען געקומען צו א זיצונג, די פרייוויליגע אפטיילונגען האבען קיין שום רעגולאמין נישט געהאט. קיין איין פייערלעשער-אפיציר האט קיין קוואליפיצירטע אויסבילדונג נישט געהאט. ה' נאוואקאווסקי לייקענט, אז מ'האט פונאנדערגעלאזט די פערוואלטונג און די קאמאנדא צוליב דעם ווייל דארט זענען די מעהרהייט געווען פון דייטשער באציאנאליטעט, באטיידליך איז זיך דא געווען צו בעקלאגען אויף דער בעציהונג פון עטליכע אנפיהרער צו דער פוילישער שפראך. אזוי האט דער באטשאלניק פייפער נישט געוואלט ענטפערן אויף פויליש נאר אויף דייטש. עהנליך האט זיך אויך בעצויגען צו דער פוילישער שפראך דער באטשעלניק קאשאדע.

דער גאנצער פערסאנאל איז צוגענומען געווארן מיבדליך.

דער לייטער פון די ווארשטאטען איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, אויף צוויי טעג און דערפאר האט ער צוגעשטעלט א רעכענונג אויף 180 זל. 80 גר., א פערוואלטונגס-מיטגליד איז געפאהרען אויף איין טאג און האט בעקומען אויף דיעטע 152 זלאטעס.

די פערוואלטונג האט נישט געהאט קיין צוטרוי צום פוילישען זלאטע און האט לאקירט אירע קאפיטאלען אין פריוואטע בענק און דאלארען און צוליבן פאלען פון דאלאר האבען די פייערלעשער אויפן קורס היוק געהאט 203428 זל.

דאס מזומנע געלד איז געהאלטען געווארן ביי איינעם פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער און דאס געלד איז איינגעפלאסען צוריק אין דער קאסע ווען דער קורס איז געווען אנגעריגסטען.

איינער פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער האט אין פערלויף פון 1933 זיך גענומען פון דער קאסע אין פערשידענע טערמינען א סומע פון 270 טויזענד זלאטעס, וועלכע ער האט ערשט אויסגעצאהלט אין יאהר 1934.

א מיטגליד פון דער פערוואלטונג האט זיך געבארגט פון דער קאסע טויזענד דאלאר, און דערזעלבער צייט האט זיך אנ'אלמנה נאך א פייערלעשער וועלכער איז אומגעקומען בעת א שרפה געוואלט בארגען 200 זלאטעס און מ'האט איהר אפגעזאגט. פערשידענע פונקציאנערען האבען זיך געבארגט טויזענדער זלאטעס און ביז איצט נישט אפגעצאהלט.

די ווארשטאטען האבען דרייסיג טויזענד זלאטעס חובות. איינער פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער איז שולדיג די ווארשטאטען 4000 זל.

א פערוואלטונגס-מיטגליד האט זיך אין יאהר 1932 געבארגט טויזענד דאלאר, ווען דער קורס פון דאלאר איז געווען 8.90 ער האט זיי אפגעגעבען סוף 1933, ווען דער קורס איז געווען פיל קלענער.

דער טאבאק בעשטעהט פון 33 אויטאס, אלע אין א שלעכטען צושטאנד. אנ'אויטא וואס דארף קאסטען נישט מעהר ווי 25 טויזענד זלאטעס, האט אין די פייערלעשער-ווארשטאטען געקאסט 52 טויזענד זלאטעס.

די ארבייטס-קאסטען אין די ווארשטאטען האבען בעטראפען 2500 זל. א חודש, איצט ביי דער קאמיסיע באר 750 זל. דאס אויסהאלטען דעם טאבאר האט געקאסט 94 טויזענד זל. איצט וועט ער קאסטען אנ'ערך פערציג טויזענד זלאטעס. די פערוואלטונג האט גענומען פון פאנד וועלכער איז געזאמעלט געווארן איינצוארדנען סיגנאליזאציע און אויסגענוצט אויף אנד. צוועקען איבער 300000 זל.

די אלטע פערוואלטונג האט צונויפגעשטעלט א בילאנס מיט אנ'אונערהערטען דעפיציט פון 374 טויזענד זלאטעס. די איצטיגע רעגירענדע קאמיסיע האט געמוזט איבערגעבען 3 פייערלעשער-אפיצירען צו דער פראקוראטור ווייל ס'זענען פאראן חשדים אז זיי זענען בעגאנגען מיסברויכען ביים פירען די קיך פאר ארבייטסלאזע. ס'איז אויך איבערגעגעבען געווארן אין דער פראקוראטור דער בעקאנטער גרויס-אינדוסטריעלער אזא אייזענברוין, וועלכער האט זיך אנגעזאגט איבערצוגעבען דער איצטיגער רעגירענדער קאמיסיע אלע רעכנונגען פון דער ארבייטסלאזער קיך.

ס'זענען אויך איבערגעגעבען געווארען צו דער פראקוראטור אנדערע פאר בפירושע מיסברויכען.

צוליב דעם אלעם, זאגט הער נאוואקאווסקי, איז די לאדזער פערוואלטונג און קאמאנדא אויפגעלעזט געווארען און אויף זייער ארט איז בעשטימט געווארען א רעגירענדע קאמיסיע וועלכע וועט סאנירן די פערהעלטענישען און דאן צונויפרופען אן אלגעמיינע פערזאמלונג וועלכע וועט זיך ארויסזאגען וועגען דעם ענין.

א גרויסע פאפיר-אפערע

וואס ציהט זיך אויפ'ן וועג: דאנציג — ווארשא — לאדז

(2) לעצטענס איז ענטדעקט געווארען א גרויסע פאפיר-אפערע, וואס בעשטייט אין דעם, וואס די בעקאנטע דאנציגער פירמע „ס. מונוויצ" האט בשעתו געקויפט אין דער פוילישער פירמע „צענטראפאפיער" 596 טאן פאפיר בעשטימט פאר עקספארט (וואס דאס מאכט אויס ביליגער מיט 40 פראצענט, ווי פאר'ן אינערליכען געברויך), און דאס דאזיגע פאפיר פערקויפט אין לאנד צו פיל ביליגערע פרייזען, ווי די פרייזען פון קארטעל.

עס זענען דערביי ערהערנכטען ארעסטירט געווארען דער אנגערופענער ס. מונוויג, און דער מארשטייער פון דער עקספעדיציע-פירמע „שענקער און קאמפ.", ה' קרוגער.

לעת עתה איז געלונגען צו אויסברענגען אין לאנד 100 טאן פאפיר. דער רעשט, וואס איז בעשטימט געווארען פאר לאדז און ווארשא איז פערזיכערט געווען אין דאנציג.

ווייטערדיגע אויספארשונג איז אין גאנג.

מען נערהמט זיך דאס לעבען

צוליב ליבע-ענטוישונג, מחלוקת'ן ארבייטסלאזיגקייט און — סתם

(2) נאך א קריגעריי מיט זיינע עלטערען האט זיך נעכטען איבערגעשניטען דעם האלז מיט א ראזיר-מעסער דער 23-יעהריגער אטאן לעהמאן (בזשעזשינער 77). אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(2) אין מויער אויף פיעטריקאווער 66 האט זיך גע'סמ'ט מיט עסיג-עסענץ דער 19-יעהריגער מאריאן טשעשליק (לאנטשנא 38). פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

(2) דער 25-יעהריגער אדאם מיקאלאיטשיק (שענקעוויטשא 28) איז נעכטען אינדערפריה געקומען אין דער שענק אויף ציגעל-גאס 18, אפגעגעסען א גוטען פריהשטיק, בעצאהלט פאר איהם און בעת דער קעלנער האט איהם רעשט געגעבען, האט ער ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אריינגעשאסען זיך צוויי קוילען אין דער ברוסט אריין אין א כמעט האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען איהם אוועקגענומען אין שפיטאל. ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז ער זיין טראגישען שריט בעגאנגען מחמת ענטוישונג אין ליבע. ער האט געהאט א כלה, וועלכע ער האט שטארק ליב געהאט און ער האט געזאלט אינגיכען מיט איהר התונה האבען. נישט לאנג צוריק האט ער אבער פערלוירען זיין ארבייט, אז זיין כלה האט נישט געוואלט א מאן א קבצן — האט זי זיך אויסגעזוכט א צווייטען, א גוט סיטואירטען...

דאס איז די מעשה.

(2) אויף פאלודניאווא 46 האט זיך נעכטען 12 בייטאג גע'סמ'ט א געוויסער וולאדיסלאוו בארבוז. פאגאטאוויע האט איהם, אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל. וואס עס האט איהם געטריבען צו זעלבסטמארד איז דערוויל נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

איבערגעפאהרען

(א) אויף לימאנאווסקיעגא גאס איז דער פויער יאן זשימעק מיט זיין פוהר איבערגעפאהרען דעם 62-יעהריגען אהרן וואלפאוויטש (לימאנאווסקיעגא 57).

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

DR. DED. H. LUBICZ

פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוונט

זו"טאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג.

אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

לעצטע נאכטשפילן פון דער גרויסער קינסטלערין. דער שטאלץ פון דער יוד. ביהנע

אידא קאמינסקא

די גרעסטע סטארס פון דער יודישער ביהנע

גרויסער ערפאלג! שטורמישע אוואציעס!

פרעכטיג קאנצערט-שפיל

בראווא קאמינסקא! לאדז גענומען מיט שטורם!

היינט, מיטוואך, 9.15 אוונט גרויסע הנחה-און פאלקס-פארשטעלונג

אלע בילעטן נור 1 זל.

א דאנק פון קינדער

א דאנק פון קינדער שפילט זיך אויס דעם טיפען שמערץ פון א צובראכן מוטער-לעבען.

א דאנק פון קינדער ווייזט די אונדאנקבארקייט פון קינדער צו זייער מוטער.

א דאנק פון קינדער איז גוט געשריבען און קאנצערט געשפילט.

נאך דער פארשטעלונג א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

וואס? פרעגט קיין קשיות! קומט און איהר וועט האבען א הנאה.

אכטונג! מארגען דאנערשטאג, 7.30 אוונט ספעציעלע פארשטעלונג מיט אידא קאמינסקא, די גרעסטע טעאטער-סענסאציע

מיר פרויען! (עניו מאניקא) אין 3 אקטען. אלע בילעטען נור 1 זל. ———

שוין דעם פרייטאג די סענסאציאנעלע פרעמיערע פרייליין דאקטאר מיט אידא קאמינסקא.

וואס הייסט עס שטערען די נאכט-רוה?

(3) אין בעצוג צום לאדזער אייננאוויגער ה' ר' האט דאס העכסטע געריכט אין ווארשא ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, וואס האט א פרינציפיעלע בעדייטונג, און וואס אינטערפרעטירט די רעכט-שריפטען וועגען דעם עובר זיין אויף דער נאכט-רוה.

דאס העכסטע געריכט האט געפסק'נט, אז אלס שטראפבאר טומלען דארף בעטראכט ווערען נישט נאר דאס בולטע שטערען פון דער רוהיגקייט דורך א הילכיג שפילען אויף א פאטעפיאן, דורך טענץ, געשרייען א. אז. וו. נאר אפילו דורך טאג-טעגליכער ארבייט, ווי צ.ב.ש. אריינהאקען בעגעל א. ד. גל. אויב זי ווערט געטון אין נאכט-צייט.

פאר דער נאכט-צייט ווערט בעטראכט די צייט, וואס מענשען שלאפען, און דאס מוז אין יעדען פאל גענומען ווערען אין אכט אפהענגיג פון דער צייט פון יאהר און פון א"געגנע זיטען.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1914

היינט מיטוואך, דעם 31-טען אקטאבער דארפען זיך שטעלן די פאבראוצעס פון 1914, וואס וואוינען, אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

U W Z Ź Ż

און פון 10-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות:

T U W Z Ź Ż

מארגען, צוליב יום-טוב, אמטירט נישט די קאמיסיע.

עקספארט פון לאדזער הענדש-קעס קיין שפאניען

(אג) א לאדזער פירמע, וואס פערנעמט זיך שוין א לענגערע צייט מיט עקספארט, האט אנגעבינדען א קאנטאקט מיט שפאניען. אלס רעזולטאט פון לענגערע אונטערהאנדלונגען האט די פירמע בעקומען בעדייטענדע בעשטעלונגען אויף הענדשקעס, וואס ווערען שוין אין די נאהנסטע טעג ארויסגעשיקט קיין בארצעלאנא.

נייער דעלעגאט פון האנדעלס-מיניסטעריום

ביים באנוועל-שפינער-פערבאנד אין לאדז

(אג) דער ביזאיצטיגער דעלעגאט פון האנדעלס-מיניסטעריום ביים פערבאנד פון באנוועל-שפינער אין לאדז, אינזשיניער וועסאלאווסקי, האט היינט איבערגעגעבען זיין אמט דעם מיניסטעריאל-ראט אינזשיניער לוציאן סטאניסלאווסקי.

אינזשיניער סטאניסלאווסקי נעהמט איבער דעם אמט פון דעלעגאט פון האנדעלס-מיניסטעריום ביים באנוועל-שפינער-פערבאנד אין לאדז, אינזש. וועסאלאווסקי דאגעגען פערלאזט לאדז און נעהמט איבער דעם אמט פון פערוואלטונגס-דירעקטאר פון די זשיראדאווער פאבריקען אין זשיראדאוו.

70 פראצענט באהן-הנחה קיין ווארשא

דער פראפאגאנדע-קאמיטעט צו פייערען דעם 11 נאוועמבער מאכט בעקאנט, דאס אין צוזאמענהאנג מיט דעם יום-טוב פון פוילענס אומאפהענגיגקייט, ארגאניזירט ער אויף דעם 11-טען נאוועמבער ד. י. אנ'אלפוילישען צוזאמענפאהר קיין ווארשא. דער קאמיטעט געניסט פאר די אנטיילנעמער פון צוזאמענפאהר 70 פראצענט הנחה אויפ'ן יסוד פון די קארטען, וועלכע ווערען ארויסגעגעבען דורך דער ביורא פון וואגאן-לי-קוק, פיעטריקאווער 64.

די באהן-הנחות וועלען זיין גילטיג פון 9 ביזן 12 נאוועמבער איינשליסליך. דער פרייז פון א קארטע בעטרעפט 2 זל. און דער הנחה-בילעט אין ביידע זייטען 6 זל. צוליב דער קורצער צייט, ווי אויך צוליב דער בעגרעניצטער צאהל קארטען ווערט געבעטען וואס פריהער זיך צו מעלדען אין רייזע-ביורא פיעטריקאווער 64, אין די שעה'ן פון 9 פריה ביז 8 אוונט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנע 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91)

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף

62 פיעטריקאווער 62

אנ נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4–6 נאכמ.

ספעצ. הארץ-קראנקהייטען

אזא „אדוואקאט" ר"ל
וואס ארבייט אומגעלומפערט דעם שווינדעל און פאלט מיאוס אריין...

(2) א געוויסער פרץ קליין (זשגאווער 7) האט בשעתו געבארגט אויף וועקסלען אייניקע ליבריך הייגיקע (הראביאווסקא 8) 12.000 זל.

די וועקסלען זענען געגאנגען פראטעסט און זיי האבן, משמעות, געטויגט אויפ'ן פייער...

איז אבער סוף מאי ה.י. צו קליינען געקומען א געוויסער פערזאן, וועלכער האט זיך אנגעגעבן אלס בעריהמטער ווארשאווער אדוואקאט, אדאלף סטראנג, וואס האט גרויסע פערבינדונגען אין געריכט א.א.וו.א.וו.

דהכלל, ער האט ביי קליינען ארויסגענארט אנ'אדערויפל — 50 זלאטעס פאד'ן צוקונפטיגען איינקאסירען די גאנצע צוועלף טויזנד גילדען.. און ביי הייבעקען האט ער דווקא גארנישט גע־קראגען, הגם ער האט איהם געוויזט אפמעקען די אלע „שמערגעלעך" זיינע פאר 1000 זלאטעס — און דער סוף מעשה איז, אז דאס געריכט האט סטראנג'ן פאר זיינע מעשים, נעכטען, פערמשפט אויף 6 חדשים ארעסט.

פראפאגאנדע פון פערהייראטס־עצות

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט אין לאדז אונטערגענומען דורך דער היגער אפטיילונג פון עוגעניקער־פערבאנד א ברייטע פראפאגאנדע פון דער פערהייראטס־בעראטונגס־שטעל.

דאס שטייט אין צוזאמענהאנג מיט דעם לעצטענס אין לאדז פארגעקומענעם אלפוילישען עוגעניקער־צוזאמענפאהר, אויף וועלכען עס איז צ. א. בעשלאסען געווארען צו פראפאגירען צווי־שען די ברייטע שפרען פערהייראטס־עצות, געגע־בען דורך דער ארטיגער בעראטונגס־שטעלע.

אין די לאדזער געזעלשאפטליכע ארגאניזא־ציעס וועלען געהאלטען ווערען רעפעראטען, וואס האבען דעם צוועק צו פאפולאריזירען די פרינצי־פען און צילען פון די בעראטונגס־שטעלעס.

אויספלוג
קיין
גריכענלאנד, טערקיי
און עגיפטען
פון 21־טען דעצעמבער ביז'ן 10 יאנואר.
די רייזע אין ביידע זייטען מיט'ן אויפ־ענטהאלט אויף דער שיף בעטרעפט
750.— זל.
איינשרייבונגען נעמט אן דאס ביורא פון
Wagons-Lits Cook
Łódź, Piotrkowska 64,
tel. 170-77.

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש־גאס 20 טעל. 213-84
בעזארגט אייך בעצייטענס מיט בילעטען
אויף מארגען דאנערשטאג, ד. 1־טען, פרייטאג, ד. 2־טען און שבת, ד. 3 נאוו.
צו דער פייערליכער פרעמיערע פון דער
יודישער באנדע
זאל לעבען עמך!
פולשטענדיג נייער פראגראם!
קיין 1 נומער נאך אין לאדזש נישט געשפילט!
צוליב דער מארגענדיגער פרעמיערע ווערט היינט נישט געשפילט.

ווילנע וועט נייהען עקספארט־אנצוגען

נעכטען זענען געקומען קיין לאדז פאר־שטעהער פון ווילנער שניידער־צעך, כדי זיך צו פערשטענדיגען מיט'ן סינדיקאט פון קאנפעקציע־עקספארט אין לאדז וועגען נעמען פאר ווילנע 1000 אנצוגען אויף אויסצוניייען.

שוין מיט א צייט צוריק האבען די ווילנער שניידער אפגעשיקט צו אנ'אימפארט־פירמע אין לאנדאן א מוסטער פון א ביליגען אנצוג, וועלכע איז געפעלען געווארען. די לאנדאנער אימפאר־טערען האבען באלד מודיע געווען אין דער לאד־זער עקספארט־צענטראלע וועלכע האט די קאנ־צעסיע צו עקספארטירען קאנפעקציע־ארטיקלען קיין ענגלאנד, אז מ'זאל געבען די ווילנער שניי־דער אויסצוארבייטען א טויזנד אנצוגען אויף פראבע.

מען דארף דערביי צוגעבען, אז דער לאד־זער סינדיקאט פון קאנפעקציע־עקספארט בעקומט א פרעמיע פאר עקספארט, וואס דערלויבט דעם סינדיקאט צו פערקויפען סחורה אין ענגלאנד צו ספעציעלע עקספארט־פרייזען.

אז מען מאהנט נישט ס'דירה־געלד
ווערען נישט גענומען אין בעטראכט די עקסמיסיע־אנקלאגעס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, זענען לעצטענס אין לאדזער שטאטישען געריכט און אין די אפע־לאציע־אפטיילונגען פון לאדזער קרייז־געריכט ארויסגעטראגען געווארען אורטיילען, וואס זענען וויכטיג פאר לאקאטארען דערמיט, וואס זיי אינטערפרעטירען נייע פארשריפטען מכוח דירה־פערהעלטענישען.

די געריכטען האבען זיך געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די הויזבעזיצער, וואס בעמיהען זיך צו עקסמיטירען לאקאטארען מחמת'ן נישט צאהלען צו דער צייט דאס דירה־געלד — פער־פליכטעט אויך אויף ווייטער דער בעוויז, אז ער האט ביים לאקאטאר געמאהנט דאס פערלאנגטע דירה־געלד.

אנקלאגעס פון הויזבעזיצער, וואס האבען אויסגעמיטען צו איינקאסירען דאס דירה־געלד, ווערען נישט גענומען אין בעטראכט.

מיטאינהאבער פון „היגיענא"
פעראורטיילט געווארען אויף א יאהר טורמע פאר'ן גורם זיין א שרעקליכען אומגליק

(2) דעם 21־טען אפריל ה.י. איז אויף וואלטשאנסקא 164, אין ביאלאגישען פילטער אומגעקומען דער אסעניזאציע־ארבייטער סטעפאן מילאטשעווסקי, וועלכער איז דארט דערשטיקט געווארען פון די גאזען. א צווייטען ארבייטער האט מען דאן קוים מיט צרות אפגערעטעוועט.

אין רעזולטאט דערפון איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט דער מיטאינהאבער פון אסעניזאציע־פירמע „היגיענא", וואצלאוו האלדראוויטש, וועלכער איז נעכטען געשטעלט געווארען פאר'ן געריכט (בע־שולדיגט אין דעם, אז זיינע ארבייטער ארבייטען אהן די געהעריגע פארזיכטס־מיטלען) און בעקומען א פסק — א יאהר טורמע.

ווארשאסען זי און זיך
בלוטיגע טראגעדיע אויפ'ן פעלד נעבען א פאבריק

(2) פהארנעכטען 6 אין אווענד, האט זיך אין פעלד פאר'ן הויף פון פוזנאנסקיס פאבריק אויף נארוטאוויטשא 125 אפגעשפילט א בלוטיגע טראגעדיע.

ווען פון דער אנגערופענער פאבריק איז ארויס די יונגע ארבייטערין יאנינא גאגאלעווסקא (ראקיטשינער 11/13), איז צו איהר צוגעגאנגען א געוויסער סטאניסלאוו יאווארעק — אנ'ארבייטער פון אלשאניעצקיס דענטיסטישען קאבינעט — און נאך א קורצען געשפרעך, ארויסגעכאפט א רע־וואלווער, און 3 מאל אויסגעשאסען אויף איהר. דאס מיידעל איז געפאלען צו דר'ערד בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. דאן האט יאווארעק זיך גופא אריינגעשאסען א קויל אין קאפ אריין, און איז געבליבען ליגען א טויטער אויפ'ן ארט.

גאגאלעווסקאן האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו זי איז נעכטען אין דערפריה גע־שטארבען.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די בלוטיגע טראגעדיע איז א פועל יוצא פון א ליבעס טראגעדיע: יאווארעק האט זיך געליבט אין דער גאגאלעווסקא און זי איז אוועק מיט אנ'אנדערען...

רעפעראט פון דיר. פערלמאן
היינט אין „וויזא"

היינט 9 אווענד וועט אין לאקאל פון „וויזא" (שענקעוויטשא 26) פארקומען א רעפעראט פון דיר. פערלמאן וועגען דער ראסען־טעאריע.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

ראטעוועט אייער געזונט
קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס
פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעס.
– גומי־זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאומבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.
(איך זגערוש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

די געזעלשאפט „אגראאייד" אין לאדזש

מעלדעט, אז דעם 31 אקטאבער הויבט זי אן איהר טעטיג־קייט אויפ'ן געביט פון לאדז. דער סעקרעטאריאט אמטירט אין לאקאל ביי זשאוואדזקא 1, ה. 11, פראנט III שטאק און נעמט אן איינשרייבונגען פון מיטגלידער פון 7—10 אווענט און שבת אויך פון 10—1 פארמיטאג.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „בית־עם"

זונטאג איז אין אייגענעם לאקאל, פארגעקו־מען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעל־שאפט „בית עם".

פרעזעס מ. רייבענבאך עפענט די פערזאמלונג אין נאמען פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, און א בעטערשטרייכט דאס טראגען דעם, וואס די בעדייטונג פון דער טעטיגקייט פון „בית עם" איז אויס געפאלען אין א צייט פון אלגעמיינער געזעלשאפטלי־כער דעפרעסיע, איז דאך דער פראקטישער ווירק־קרייז מיט דער טעטיגקייט פון דער אינסטיטוציע א גרויסע. דאס איז קודם־כל, צוליב די פארגענומענע ארבייט אויפן הילפס געביט פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, בישט אלע פארגענומענע פלענער זע־נען אויסגעפיהרט געווארען אין דעם בעריך קור־צען ארבייטס־פעריאד איז דאך דערגרייכט געווארען ממשותדיגעס, די אויפגאבע פון דער נייער פערוואל־טונג איז, צו פערשטארקען און אויסצובריייטערען די הילפס־טעטיגקייט.

אין נאמען פון רעוויזיאנס־קאמיסיע גיט אפ א בעריכט ה' ק. סוראלסקי. נאכדעם ווי עס ענטוויקעלט זיך א וויכוח איבערן בעריכט, אין וועלכען עס נעהמען אנטייל די ה"ה: קויפמאן, ראסין, פרענ־קעל, טאראנטשיק, לאסמאן, וואלאוועלסקי, א. אנד. ווערט אנגענומען א צוטרוי־וואטום פאר דער אפטרע־טענדער פערוואלטונג.

צום פונקט בודזשעט־פראגען און פארשלאגען ענטוויקעלט זיך א לענגערע דיסקוסיע, און עס ווערט אריינגעטראגען פארשלאגן פאר דער נייער פער־וואלטונג.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען אלס פארזיצענדער: ה' מ. רייבענבאך, און די ה"ה: ש. יאנקעלעוויטש, מ. רעמבעלינסקי, צ. דיקמאן, מ. י. וואלאוועלסקי, א. ברייטבלאט, י. מ. קאסילעוויטש, ש. יאנוסעוויטש, מ' קויפמאן, ל. לאסמאן, און פרוי ווייגשטאק. אין רעוו. קאמיסיע די ה"ה: דר. א. [illegible]סקי. ק. סוראלסקי, ג. ליכ־טענשטיין, י. דראזדאווסקי, און ד. טאראנטשיק. אינ'ם חברים־געריכט: א'בזש. פ. ליבדער, ב. פערסיץ, מ. קאמינער, מ. ווייבבערגער, און ש. גאלדבערג.

די קאנסטיטואירונג פון דער נייער פערוואלטונג קומט די טעג פאר

90־יאהריגע זקנה, געשטויסען פון אנ'אויטא

(2') לעם אלעיע 1 מאי 60 האט אנ'אויטא א שטארקען שטויס געטאן די ניינציג־יעהריגע פאר־ליבא זעצל (לעגיאנאוו 23) אז עס האט איהר אשליי דער געטאן אויף א ווייטען שטח און זי איז שווער פערוואונדעט געווארען. פאגאטאוויע האט איהר ער־טיילט די ערשטע הילף.

פון פוילישען טעאטער

אין שטאטישען פוילישען טעאטער ווערט היינט געשפילט די קאמעדיע „די דאמע אין ווייסען".

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע
נעהמט אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אווענד.

הלאנג־קינא
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט צום לעצטען מאל!
רעוואלאציאנס־ארציפילם, אויסגעפיהרט מיט דער הילף פון בעקאנטע פאליציי־אגענטען, אונטער'ן נאמען:
די טענצערינס פון בוענאס־איירעס
(הענדלער מיט לעבעדיגער סחורה)
אין דער הויפט־ראלע:
Dita Parlo
אויסער'ן פראגראם:
קלאנג־צוגאבע פון Paramount און „PAT"
דער נאהענטסטער פראגראם:
קינג־קאנג'ס זוהן.
פרייזן: 54 גר. 85 גר. און 1.09 זל.

נאך דעם אלפוילישען צפון-יריד
(בריף פון ווילנא)

עס איז נישט לייכט אויסצושלעפען פון דעם ווירטשאפטליכען הינטער-פלאט די צפון-מזרח וואיעוואדזטוועס, וועלכע קעמפען עקשנות'דיג פאר א בעסערע צוקונפט פון זייער בעפעלקערונג. די צפון-מזרח וואיעוואדזטוועס זענען אין רעזולטאט פון דער גרויסער וועלט-מלחמה פארוואנדעלט געווארען אין א טעמפען ווינקעל פון וועלכען עס איז נישטא קיין אויסגאנג אין דער גרויסער ברייטער וועלט. עס איז גענוג צו מאכען א קורצען אויספלוג אין דער טיפעניש פון ווילנער וואיעוואדזטווע, כדי זיך איבערצוצייגען, אז אלע זייערע אויסגאנגס-פונקטען זענען פערשטעלט מיט הויכע גרעניץ-באריערעס, וועלכע ווערען שטרענג אפגעהיטען דורך זעלנער אין גרויע שינעלען. און די דאזיגע באריערעס זענען נישט נאר א קאנקרעטער סימן פון אונזערע פאליטישע גרעניצען, נאר אפשר נאך אין א גרעסערער מאס זענען זיי די גרעניצען פאר דער ווירטשאפטליכער עקספאנסיע פון פוילען.

די האנדעלס-בעציהונגען מיט די גרעניץ-לענדער פון ווילענשטשיזנע זענען ביז היינטיגען טאג נישט רעגולירט, אדער זענען רעגולירט אויף אזא אופן, אז דער האנדעל צווישען פוילען און די שכנות'דיגע לענדער איז א מינימאלער.

ביי אזא מצב בלייבט פאר ווילענשטשיזנע איין אויסוועג: זיך צו פערלאזען אויף די אייגענע כחות און דורך אייגענער ענערגיע און איניציאטיווע ארויסקריגען פון דעם ווירטשאפטליכען זומפ, אין וועלכען זי זינקט.

צו די דאזיגע געוואגטע פרובען, וועלכע בילדען אריגינעלע אין דער אקציע צו הויבען דעם ווירטשאפטליכען מצב פון די צפון-מזרח וואיעוואדזטוועס געהערט אויך דער ערשטער אלפוילישער יריד פון פוטערוואר, וועלכער איז פארגעקומען אין אויגוסט און סעפטעמבער ה. י., און וועלכער וועט פארקומען צום צווייטען מאל אין יוני פון קומענדיגען יאהר.

דער ערשטער אלפוילישער פוטערוואר-יריד האט געטראגען א פיאנערען-כאראקטער און ער האט געדארפט איבערצייגען די פוילישע עפענטליכע מיינונג און אויך די פוילישע רעגירונג, אז די דאזיגע נייע פלאצובקע האט גרויסע ענטוויקלונגס-מעגליכקייטען און זי קען ביי א געהעריגער אונטערשטיצונג מיט דער צייט ווערען א קאנקורענט פון לייפציג.

כמעט אלע גרעסערע יודישע האנדעלס-אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען האבען ארויסגעוויזען א בעזונדערע פעראינטערעסירונג מיט דער אימפרעזע. און די יודישע פירמעס האבען טאקע בעוויזען, אז זיי זענען די קעמפער פאר אלפוילישער ווירטשאפטליכער אומאפהענגיגקייט.

גאנץ היבש איז געווען דער אנטייל פון די קראקויער יודישע סוחרים און אינדוסטריעלער.

בכלל מוז מען זאגען, אז די ערשטע אימפרעזע פון אלפוילישען צפון-יריד האט זיך איינגעגעבען און דאס גיט א האפענונג, אז די דאזיגע אינסטיטוציע וועט זיך איינהאלטען און מיט דער צייט ווערען א וויכטיגער אינטערנאציאנאלער פאקטאר אויפן געביט פון האנדעל און אינדוסטריע פון פוטער-וואר אין אייראפע.

א ווילנער.

NOWOSCI ANGIELSKIE BIELSKIE oraz PLEDY

SKŁAD SUKNA I KORTÓW
E. i L. KAHAN
PIOTRKOWSKA 80
telefon 268-52.
Skład Komisowy: Z. Bornstein Starzyckiej Manufaktury.

דער אנטיסעמיטיזם האט נישט קיין צוקונפט
האט געזאגט לודוויג בערנע מיט הונדערט יאהר צוריק

„דער אנטיסעמיטיזם איז א שמאלקעפיגער האס אהן א צוקונפט. ער שטאמט איצט פון ריין-ווירטשאפטליכע קוועלען און נישט פון רעליגיעזע, ווי אין דער פערגאנגענהייט".

אזוי האט מיט הונדערט יאהר צוריק געשריבען דער דייטש-יודישער שריפטשטעלער און פרייהייטס-קעמפער, לודוויג בערנע.

בערנעס נאמען איז איצט אין די נייעס פון טאג איבער דעם, וואס דער בירגערמייסטער פון פראנקפורט האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז דער נאמען פון דער געוועזענער "יודענגאס", וואס הייסט איצט „בערנע-שטראסע", זאל געביטען ווערען.

די גאס האט געטראגען בערנעס נאמען צו פעראייביגען זיין קאמף פאר דער יודישער עמאנציפאציע אין דייטשלאנד. בערנע האט אנגעפיהרט דעם דאזיגען קאמף, כאטש ער איז געווען א געשמד'טער יוד. זיין אריגינעלער נאמען איז געווען לייב באריך און ער האט געשטאמט פון ארטאדאקסישע עלטערען. ער איז געבוירען געווארען אין פראנקפורט דעם 22. מאי 1786 און איז געשטארבען אין פאריז דעם 12. פעברואר 1837.

בערנע איז ספעציעל בעריהמט געווארען מיט זיינע „בריף פון פאריז", וואס בעשטייען פון פאליטישע, געזעלשאפטליכע און ליטעראַרישע בעטראכטונגען, קריטיקען און פאלעמיקעס. ער איז געווען גוט בעפריינדעט מיט היינען. כאטש אין די לעצטע יאהרען פון בערנעס לעבען איז די דאזיגע פריינדשאפט איבערגעריסען געווארען.

צוזאמען מיט היינען ווערט בערנע בעטראכט אלס דער שעפער פון דעם אונטערהאלטענדיגען מאדערנעם פעליעטאן. ער ווערט אויך בעצייכענט אלס

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר. ווענערישע
הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע. לעטשניצע-פרייזען.

סעמועל גאלדענבורג
דער וועלט-סטאר פון דער יודישער ביהנע
די קרוין פון יודישען טעאטער אין אמעריקא
הויבט אן זיינע גאסטשפילען אין
„ראזמאיטאשטשי"-טעאטער
ווען? לעזט די ווייטערדיגע אנאנסען. וואס?

יודען-העצע אלס מיטעל פון קאנקורענץ-קאמף

בערלין (יט"א) א יודישע פירמע פון דער גומי-אינדוסטריע האט אריינגעטראגען אין געריכט אן אנקלאגע געגען א דייטשער פירמע, וועלכע האט צוליב קאנקורענץ-טעמים געפרובט אונטערגראבען די יודישע פירמע, דערציילענדיג די קונים, אז זי מאכט „שמוציגע געשעפטען", ווייל דער אייגענטימער איז א טשעכישער יוד.

דאס געריכט האט זיך געשטעלט אויף דעם שטאנדפונקט, אז אזעלכע מעטאדען פון קאנקורענץ-קאמף זענען נישט דערלויבט און האט צוגעפסק'ענט צו בעצאהלען ענטשעדיגונג דער יודישער פירמע.

רעגירונגס-קאמיסאר איבער דעם יודישען שולוועזען אין עסטאניען

טאלין, (יט"א). אויף דער באר-וואס פארגעקומענער 6-טער סעסיע פון יודישען קולטור-ראט אין עסטאניען האט דער פארזיצער דר. קלאמפער אין זיין עפענונגס-רעדע אנגעוויזען אז עס איז פארגעקומען א בעגרעניצונג פון דער יודישער אויטאנאמיע אין עסטלאנד, דאס האט זיך אויסגעדריקט אין בעשטימען א רעגירונגס-קאמיסאר איבער די יודישען שול-וועזען מצד דעם בילדונגס-מיניסטעריום.

אויף דער סעסיע איז געקומען צום אויסדרוק אז די יודישע בעפעלקערונג בעציהט זיך מיט סימפאטיע און לאיאליטעט צו דער איצטיגער רעגירונג וועלכע האט דאס לאנד אפגעהיט פון שווערע ערשיטערונגען.

הרב ד"ר גאלדבערגער
סעקרעטאר פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס

ניו-יארק (יטא") דער ראבינער פון „אס-טאריא צענטער" ד"ר יהושע גאלדבערג איז בעשטימט געווארען אלס סעקרעטאר פון יודיש-אמעריקאנער קאנגרעס. הרב ד"ר גאלדבערג שטאמט פון באברויסק, ער איז אן אקטיווער ציוניסט.

אין ליטע וועלען משומדים מוזען פערלאנגען גט נאר ביים רב

קאונע, (יט"א). דער העכסטער ליטווישער טריבונאל האט ארויסגעטראגען א פרינציפיעלען בעשלוס, וועלכער מאכט א סוף צום ווילקיר, וואס האט ביז-איצט געהערשט בנוגע גט'ן, ביז-איצט פלעגען די געהעריגע גייסטליכע פון די פערשיעדענע אמונות געבען גט אויף די אלע, וואס זענען איבער צו אן אנדער גלויבען.

עס פלעגט זיך טרעפען, אז יודישע מענער פלעגען ספעציעל איבערגיין אין קאטוילישען גלויבען און זענען דורך דער קאטוילישער קוריע געגט געווארען געגען ווילען פון זייערע יודישע ווייבער. לויטן בעשלוס פון העכסטען ליטווישען טריבונאל וועלען אזעלכע גט'ן נישט זיין גילטיג און אויך א משומד וועט להבא מוזען בעקומען גט ביים רב, אויב ער האט רעליגיעזע חתונה געהאט

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע
א. נ.
„פראקוראטאר אליציא הארן"
מיט J. Smosarska
אין דער הויפט-ראל.
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געווענליכע טעג 4 נאכמ.

ר. איזראעל
דער בערזען-סוחר
שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

26

— פארוואס זאגט איהר פעראינטערעסירט מיך צו דעקען, האב איך געפרעגט די פרוי רובין.

— דערפאר, ווייל איהר זענט דער פאטער פון מיין קינד.

מיר איז פינסטער געווארען אין די אויגען, אזוי ווי די ערד וואלט זיך אונטער מיר געעפענט און איך וואלט אנגעהויבען אריינצופאלען.

— מארקוס, האט פרוי רובין אנגעהויבען צו רעדען און טרערען האבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען, צי ווייסט דו ווירקליך נישט, אז מאשעלע, וועלכע ווערט גערעכענט דורך אלע פאר מיין קינד און פארן קינד פון רובינען, איז דיין קינד?

— שולמית, האב איך אנגערופען שוין די פרוי רובין אויפ'ן נאמען, צי איז דאס ווירקליך אזוי?

— געוויס, אזוי איז עס, איך האב גאר נישט געגלויבט ביז היינט, ווייל דו האסט זיך אויך נישט געמאכט און איך האב נישט געוואלט שטערען אונזער פאמיליען-גליק, אבער איצט ווען מיין מאן לעבט נישט מעהר, דארפסט דו דאך שוין וויסען דעם ווירקליך.

— איך וועל דיר זאגען דעם אמת, איך האב אפילו נישט געטראכט וועגען דעם, מיר איז דאס נישט ארויף אויפ'ן זינען. ס'איז מיר קיינמאל אפילו נישט איינגעפאלען א טראכט צו טון, אז אזוי איז עס ווירקליך, איך קען זיך נאך איצט נישט אריינ-ריכטען, פארוואס האסט דו מיר קיינמאל וועגען דעם נישט געזאגט. און איך האב געמיינט אז אזוי ווע אמאליגע בעציהונגען — און זייט דעמאלט זענען דאך שוין אוועק אזוי פיל יאהרען, האבען נישט גע-האט אזעלכע פאלגען, פארוואס האסט דו מיר קיינמאל נישט געזאגט וועגען דעם?

— ווי עס זאל נישט זיין, האב איך מיין מאן דאך שטענדיג געליבט. צוליב וואס האב איך גע-זאלט צוברעכען זיין לעבען און אימיצען דער-צעהלען וועגען דעם, איך האב זיך אבער קיינמאל נישט געקענט פארשטעלען, אז א פאטער'ס הארץ זאל דאס נישט דערפיהלען, אינסטינקטיוו האסט דו געדארפט פיהלען, אז דא ביי אונז אין שטוב דרעהט זיך ארום א בעשעפעניש, וועלכע געהער צו דיר.

— ענטשולדיג, האב איך געזאגט, ענטשולדיג מיר, איך האב אפשר געזינדיגט דערמיט, וואס איך האב דיך קיינמאל נישט געפרעגט וועגען דעם, אבער דו געדענקסט דאך, אז מיר האבען גע-שלאסען, אזא מין אפמאך, אז מיר זאלען קיינמאל נישט רעדען וועגען די יאהרען, אין וועלכע ס'-האבען געדויערט אונזערע בעציהונגען. דו האסט מיך בעשוואוירען, אז איך זאל דיר נישט זאגען אפילו „דו". אז איך זאל דיך נישט אנרופען ביים נאמען.

— איז גוט, מיר האבען ביידע דעם אפמאך געהאלטען, איצט ווייסט דו שוין דעם גאנצען אמת, און דו וועסט אויך פארשטעהען פארוואס איך וויל דיך דעקען און נישט לאזען בעפלעקען דיין נאמען, דו דארפסט בעשטיין אז דיין טאכטער זאל נישט האבען קיין פאטער, וועלכער זאל האבען געשטארבען אלס מערדער.

— שוין ווידער דיזעלבע געשיכטע, האב איך זיך אויפגערעגט, פארוואס ווילסט דו מיר דיזעס איינרעדען, אז איך בין א מערדער, פארוואס? ווי קען דיר דאס אפילו איינפאלען און וואס האסט דו זיך עפעס איינגע'עקשנט, און ווילסט נישט פערלאזען דעם דאזיגען געדאנק.

— וועגען דעם וויל איך מעהר נישט רעדען, אזוי איז עס און אנדערש נישט, אין דעם בין איך פולשטענדיג איבערצייגט און איך וועל זיך גארנישט מעהר לאזען איינרעדען און נישט איבער-רעדען, דו מוזט פערלאזען ענגלאנד און דאס אין פערלויף פון צוויי וואכען, אזוי ווי מיר האבען אפגעשמועסט ערשט מיט א האלבער שעה צוריק, דאס איז מיין ענטגילטיגער בעשלוס און אנ-דערש וועט נישט ווערען, א סוף...

— וואס האסט דו בדעה אין געגענפאל צו טון?

— איבערגעבען דעם גאנצען ענין דער פא-ליציי. מיין חוב איז דיך צו ווארענען און פרובען מיט אלע מיטלען נישט דערלאזען, אז ס'זאל פאלען אויף דיר עפעס א חשד, אויב דו וועסט דאס נישט ווילען, אויב דו וועסט זיך מיר אקעגען שטעלען, האב איך אלע פרידליכע מיטלען אויס-געשעפט און וועל דעם ענין איבערגעבען דער פאליציי.

— שולמית, שולמית, וואס טוסט דו, בעזין זיך, האב איך אנגעהויבען פשוט צו וויינען, וואס ווילסט דו פון מיר? וואס רעדסט דו? ווי אזוי זאל איך דיך איבערצייגען, אז איך בין נישט קיין מערדער, אז איך ווייס אפילו נישט פון וואנען דער דאזיגער מיאוס'ער בלבול אויף מיר שטאמט, שו-למית, איצט וואלטען מיר דאך געקענט אנהויבען א ניי לעבען...

— שוויג, ווער נישט מיט מיר וועגען דעם, איך בעפעהל דיר איצט, אז דו זאלסט אין פערלויף פון 14 טעג פערלאזען ענגלאנד, און אונזערע הייטערדיגע קאנפערענצען זענען געענדיגט.

— גוט, איך נעהם אן דיין אולטימאטום, אבער איך זאג דיר נישט צו, ווי אזוי איך וועל האנדלען, אויב איך וועל אין פערלויף פון 14 טעג נישט ארויספאהרען פון ענגלאנד, זאלסט דו וויסען, אז איך בין גרייט אויף יעדער עווענטואליטעט.

— גוט, איך נעהם דאס צו קענטעניש.

— שולמית, איך בעט דיך, האב איך זיך אנגערופען, איך בעט דיך...

— וואס ווידער?

— איך בעט דיך בעווייז מיר דאס קינד?

— ניין, דאס נישט, בשום אופן נישט, איך וועל דיר דאס קינד נישט ווייזען, דו דארפסט פער-געסען וועגען דעם, איך האב דיר דאס נאר גע-זאגט, כדי דיר זאל ווערען פערשטענדליך מיין אויפפיהרען זיך און מיין אינטערעס פאר דיר, מעהר בינדט מיך גארנישט מיט דיר און דיך אויך נישט מיט מיר, אלץ צווישען אונז איז געענדיגט. מאשעלע מוז זיך ערציהען און מוז אויסוואקסען מיט דעם געדאנק, אז איהר פאטער איז געווען רובין, זי טאר מעהר פון גארנישט וויסען, זי טאר זיך אפילו נישט אנשטויסען אויף גארנישט אזעלכעס, וועלכעס זאל איהר געבען א יסוד צו טראכטען וועגען דעם פונקט אזוי ווי יעדעס אנדערע קינד.

— אויך דאס נעהם איך פאר ליב, האב איך געזאגט, איך וועל מעהר וועגען גארנישט רעדען.

— דאס איז פון דיין זייט זעהר פערנינפ-טיג און אפילו זעהר קלוג, האט זי מיר געזאגט, אנדערש קענסט דו אויך נישט האנדלען. איך ווינש דיר גליק אומעטום, וואו דו וועסט זיך נאר געפינען, מיר וועלען זיך געוויס שוין מעהר נישט זעהען.

— ווי איהר פערשטעהט, חשובע פרוי רובין, האב איך מיט איראניע געזאגט, דאס איז אייער זאך און איך בין צוועק.

(פארטזעצונג קומט)

ווי אַזוי אַ פּערל־ווירענער שוך האָט אויפגעדעקט אַ געהיימניספולען מאָרד

אין מאָנטרעאַל, זענען די טעג געשטאַנען עט־ליכע אַרבייטער און האָבען רעפּאַרירט די בריק. זיי האָבען בעמערקט, אַז נישט ווייט פון זיי איז דעם גאַנצען טאָג געשטאַנען אַ גרינער אויטאָמאָביל און קיינער איז דאָרט נישט געווען. נאָך דער אַרבייט איז איינער פון די אַרבייטער, אויס ביגיעריקייט, צוגעגאַנגען אַ קוק־טון, וואָס דאָרט טוט זיך. דער אויטאָמאָביל איז געווען אַ ליידיגער. אָבער איינעריינעג האָט ער בעמערקט בלוט־פלעקען. ער האָט צוגע־רופען די איבעריגע אַרבייטער און זיי האָבען אָנ־געהויבען אונטערזוכען, פון וואַנען די בלוט־פלעקען זענען געקומען. זיי האָבען אויפגעעפענט די טיר און זיי האָבען דערזעהן דעם קערפּער פון אַ יונגער מיידעל צוזאַמענגעדרעהט און איינגעקוועטשט אינעווייניג. זיי האָבען גלאַנצ ווייסען דער פּאָליציי און דעטעקטיווס האָבען זיך גלייך גענומען צו געפינען דעם מערדער.

די ערמאָרדעטע איז דערקענט געוואָרען אַלס פּרל. גראַדיעלאַ וויבס, די דעטעקטיווס האָבען אויך אויסגעפונען, אַז דער אויטאָמאָביל האָט בעלאַנגט צו דזשאָזעף אַליסעראַ, וועלכער איז געווען פאַר־לאָבט צו דער ערמאָרדעטער. עס איז גלייך געפאַלען דער חשד, אַז אַליסעראַ האָט ערמאָרדעט זיין כלה נאָכדעם ווי ער האָט געהאַט מיט איהר אַ קריגעריי. שכנים אַרום דעם פּלאַץ האָבען דערצעהלט דער פּאָליציי, אַז אַרום האַלבע נאַכט האָבען זיי גע־הערט אַ שיסעריי, די דעטעקטיווס האָבען דערפון געדרונגען, אַז מיס וויבס איז ערמאָרדעט געוואָרען פון איהר געליבטען אַרום 12 אַ זייגער די פאַר־ריגע נאַכט אין אויטאָמאָביל, וועלכער איז נאָכ־העֶר פון איהם איבערגעלאָזען געוואָרען.

אין אַ טאָג אַרום האָבען די דעטעקטיווס גע־פּאַקט אַליסעראַן און האָבען איהם אַרעסטירט. ער האָט נישט געלייקענט, אַז דער אויטאָמאָביל בעלאַנגט צו איהם, און אַז די ערמאָרדעטע איז געווען זיין כלה. ער האָט אָבער געשוואָרען, אַז ער האָט זי נישט ערמאָרדעט. זיין ערקלערונג איז געווען, אַז די כלה האָט איהם געבעטען צו באָרגען דעם אויטאָמאָביל און ער האָט דאָס געטון. ער אַליין איז גאָר געווען ווייט פון דעם פּלאַץ בשעת דער מאָרד איז בעגאַנגען געוואָרען. ער האָט אָנגעגע־בען, אַז אַרום האַלבע נאַכט, ווען די שכנים האָבען געהערט דאָס שיסעריי און ווען עס איז אָנגענומען געוואָרען, אַז פּרל. וויבס איז דאַן דערשאָסען גע־וואָרען אין דעם אויטאָמאָביל, איז ער, אַליסעראַ, גאָר געווען אין אַ שטעטעל, 15 מייל ווייט פון מאָנטרעאַל.

די דעטעקטיווס זענען איבערגעפאָהרען אין שטעטעל און זיי האָבען זיך איבערצייגט, אַז אַלי־סעראַ איז דאָרט טאַקע געווען אין יענער צייט און אַז ער האָט דאָרט פערבראַכט אַ פּאָר שטונדען, עס זענען ערשינען עטליכע עדות וואָס האָבען איהם דאָרט געזעהן אין יענער צייט.

אַליסעראַ איז בעפרייט געוואָרען פון דער פּאָ־ליציי, ווייל ער האָט נישט געקענט זיין אין מאָנ־טרעאַל, ווען די שיסעריי איז פאָרגעקומען, ווייל ער איז אין דער זעלבער צייט געזעהן געוואָרען פון פיל מענשען 50 מייל ווייט פון׳ם פּלאַץ.

ווער האָט אָבער פאַקטיש ערמאָרדעט די פּרל. וויבס?

אין אויטאָמאָביל האָט מען געפונען דעם רעכ־טען שיך פון דער פריילין, דער לינקער שיך האָט געפעהלט.

די פּאָליציי האָט פערעפענטליכט אין אַלע צייטונגען פון מאָנטרעאַל, אַז אויב אימיצער האָט געפונען אַ לינקען שוך פון אַ פרוי, זאָל ער עס גלייך ברענגען צו דער פּאָליציי. אין פערלויף פון עטליכע טעג האָט מען געבראַכט צעהנדליגע אַל־טע לינקע שיך, וואָס מען האָט געפונען אויף די גאַסען, אָבער קיין איינער פון די שיך האָט נישט געמאַכט קיין פּאָר מיט דעם רעכטען שוך, וואָס מען האָט געפונען אין אויטאָמאָביל. פון דעם שפּור מיט דעם פערלוירענעם שוך האָט זיך גאָר נישט אויסגעלאָזט און דער מאָרד האָט שוין געהאַלטען ביים פערשריבען ווערען צווישען די געהיימניסֿ־פולע פערברעכענס, וואָס פערבלייבען נישט אויפ־געלעזט.

ביי איינעם אַ געשפּרעך אין אַ הויז האָט זיך אַ מיידעל דערמאָהנט, אַז אַ טאָג נאָכ׳ן מאָרד האָט זי בעמערקט אויפ׳ן וועג פון דער שטאָט סט. מישעל קיין מאָנטרעאַל אַ שוך פון אַ פרוי, עס איז געווען אַ לינקער שוך, ווייל זי האָט זיך אָפּ־געשטעלט און האָט דעם שוך בעטראַכט. איהר איז אָבער נישט איינגעפאַלען, אַז דער שוך זאָל האָבען עטוואָס צו טון מיט דער ערמאָרדעטער און זי האָט דעם שוך אַוועקגעוואָרפען.

מען האָט גלאַוזט ווייסען געלאָזען דעם דער פּאָליציי. די דעטעקטיווס האָבען דאָס בעטראַכט פאַר אַ וויכטיגען שפּור, ווייל אַליסעראַ האָט אָנגע־געבען אין זיין „אַליבי״, אַז ער איז געווען אין סט. מישעל בשעת דער מאָרד איז בעגאַנגען געוואָרען. דעטעקטיווס זענען אוועקגעפאָהרען צו דעם פּלאַץ, וואו ס׳מיידעל האָט געזעהן דעם לינקען שוך, און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז יענער שוך איז טאַקע געווען אַ פּאָר צו פּרל. וויבס רעכ־טען שוך, וואָס מען האָט געפונען אין דעם אויטאָ־מאָביל.

אַליסעראַ איז ווידער געבראַכט געוואָרען אין פּאָליציי־הויז פון מאָנטרעאַל און ער איז גענומען געוואָרען אויף אַ שטרענגען קרייץ־פערהער. אַלי־סעראַ איז שוין נישט געווען אזוי קאַלטבלוטיג און אזוי קלאָר אין זיינע ענטפערס ווי דעם ערשטען מאָל. דער לינקער שוך פון דער ערמאָרדעטער האָט צושטערט זיין „אַליבי״. די דעטעקטיווס זענען גע־קומען צום שלוס, אַז אַליסעראַ האָט ערמאָרדעט זיין געליבטע נעבען סט. מישעל. נאָכהער האָט ער איבערגעלאָזען דעם אויטאָמאָביל אויף אַ זייט וועג (און איז אוועק אין שטעטעל, וואו ער האָט פערבראַכט עטליכע שטונדען אין אַ פּאָר פּלעצער, ער האָט געמאַכט זיכער, אַז מענשען זאָלען איהם זעהן.

אין דעם מאָרד איז אַליסעראַ אָנגעקלאָגט געוואָרען און ער וועט אין גיכען געמשפּט ווערען.

יודן האָבן ערפינדען דעם אלף=בית
זאָגט אַן ענגלישער געלעהרטער

ניו־יאָרק (יט״אַ) די אָנגענומענע מיינונג פון געלעהרטע, אַז די פעניצער (פון צור און צידון) זענען געווען שעפער פון אלף־בית־סיסטעם, ווערט בעשטריטען דורך דעם בעריהמטען ענגלישען אַרכעאָלאָג, סער טשאַרלז מאַסלאַן, וועלכער איז איצט אויף אַ בעזוך אין אַמעריקאַ.

דער געלעהרטער האַלט, אַז די יודען זענען שעפער פון דעם אלף־בית און די פעניצער האָבען פון די יודען גענומען דעם אלף־בית.

די בעגרינדונג פאַר דער מיינונג גיט אַ בייש אויסגראָבונג, 25 מייל פון ירושלים, וואָס סער מאַרדסטאָן האָט פינאַנסירט. מען האָט אין דער אויסגראָבונג געפינען אַ קריג פון אַן אַלטען טעמפּעל מיט אַן אויפשריפט, וואָס בעווייזט אַז דער אלף־בית איז געווען ביי די יודען אַ סך פריהער ווי ביי די פעניצער.

דער ענגלישער געלעהרטער האָט אין אַ פּרע־סע־אינטערוויאו אויך ערקלערט, אַז ער איז איצט איבערצייגט, דאָס אַלץ, וואָס שטעהט אין תנ״ך איז היסטאָריש אמת.

ספּאַרטאַק
דער פיהרער פון׳ם גרויסן אויפשטאַנד פון די שקלאַפען אין רוים

די מערקווירדיגע געשיכטע פון זיין לעבען. זיין קאַמף פאַר פרייהייט און זיין טראַגישער טויט

פון חיים שויס

5

ספּאַרטאַק זיגט, אָבער די בעפרייטע שקלאַפען ווייסען נישט וואָס צו טאָן מיט׳ן זיג.

מען די אַרמעע פון די בונטאַרע וואָלט איצט געשטאַנען פעראייניגט, וואָלט זי, אונטער דער פיה־רערשאַפט פון ספּאַרטאַק׳ן, לייכט צעשלאָגען די רוי־מישע לעגיאָנען און וואָלט איינגאַנצען צעטרייסעלט די רוימישע אימפּעריע.

אָבער קריקסוס, דער פיהרער פון דעם קעלטיש־גערמאַנישען טייל פון דער פרייהייטס־אַרמעע, איז דאַמאָלט זיך איינגאַנצען פונאַנדערגעגאַנגען מיט ספּאַרטאַק׳ן, און האָט געהאַט אונטער זיין קאָמאַנ־דע זיין בעזונדערע אַרמעע פון גאַליש־גערמאַנישע שקלאַפען, וועלכע האָט געציילט 30 טויזענד.

באַלד האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די שקלאַפען האָבען געהאַט צו פערדאַנקען זייערע נצחונות בלויז דער העלדישקייט און קלוגער פיהרערשאַפט פון ספּאַרטאַק׳ן. וואָרים ווען קריקסוס האָט אַרויסגע־מאַרשירט אַליין מיט זיין קעלטיש־גערמאַנישען חיל געגען די רוימישע אַרמעען, איז ער איינגאַנצען צעשלאָגען געוואָרען. ער איז אַליין געפאַלען טויט אויפ׳ן שלאַכטפעלד, און מיט איהם צוזאַמען זע־נען געפאַלען צוואַנציג טויזענט. דער גרעסטער טייל פון זיין אַרמעע.

אין איין פּרט האָט די ניעדערלאַגע פון קריק־סוס׳ן געהאַט אַ גוטע ווירקונג. די בונטאַרען האָבען זיך אַביסעל אָנגעקיהלט און אויסגענייכטערט, און זיך צוגעהערט צו דער עצה פון ספּאַרטאַק׳ן, זייער פיהרער, וועלכער איז קיינמאָל נישט צעשלאָגען גע־וואָרען, די עצה איז בעשטאַנען, אין געהן צו פוס, צו די אַלפּען־בערג, און דאָרטען זיך אויפלעזען און געהן יעדער איינער בעזונדער אין זיין אַל־טער היים.

האָט ספּאַרטאַק מאַרשירט מיט זיין אַרמעע קיין צפון מיט דעם געדאַנק, אַז איהם וועט זיך איינגעבען צו דערגרייכען זיין ציל: אַז זיינע אָנהענגער זאָלען קומען צוריק יעדער אין זיין היים און דאָרטען ווידער לעבען אַלס פרייע מענשען, אָבער די רוימישע אַרמעען, אונטער דער קאָמאַנדע פון די צוויי קאָנ־סולען, האָבען געזוכט איהם אָפּצושניידען דעם וועג פון פאָרענט און פון הינטען. איין אַרמעע האָט מאַר־שירט פאָראויס פון איהם, און די אַנדערע האָט איהם נאָכגעפאָלגט פון הינטען, די קאָנסולען האָ־בען אזוי אַרום געוואָלט אַרומרינגלען ספּאַרטאַק׳ס אַרמעע און איהר אינגאַנצען פערניכטען.

ספּאַרטאַקן האָט דאָס שטאַרק פערדראָסען, איהם אָפּשניידען דעם וועג צו די אַלפּען־בערג, איהם נישט לאָזען אַרויספיהרען די שקלאַפען־אַרמעע פון איטאַליע — פאַר דעם האָבען די רוי־מישע העררשער זיכער קיין שום בערעכטיגונג נישט געהאַט, ספּאַרטאַק האָט דעריבער, מיט זיין גאַנצע פערביטערטקייט געגען די רוימישע העררשער און שקלאַפענטרייבער, זיך אַ וואָרף געטון אויף יעדער פון די צוויי רוימישע אַרמעען בעזונדער, און זיי ביידען צעשלאָגען; צעדרשט איינע און דערנאָך די אַנדערע.

אין די דאָזיגע מלחמות האָט ספּאַרטאַק גע־נומען אין געפאַנגענשאַפט אַ סך רוימער און זיי גע־צוואונגען צו קעמפען אַלס גלאַדיאַטאָרען אויף דער פייערונג, וואָס ער האָט געפראַוועט צו עהרען דעם אָנדענק פון זיין געפאַלענעם חבר קריקסוס. וואָרים עס איז געווען אַ מנהג ביי די רוימער פון די עלט־סטע צייטען אָן — אויפצופיהרען אַ גלאַדיאַטאָרען־שפּיל צו דער לויה פון אַ גרויסען מענשען. פּונקט, אַ שטייגער, ווי ביי פרומע יודען לאָזט מען זאָגען צו אַ לויה אַ סך תהלים, אַזוי פלעגען מאַנכע רוימער לאָזען אַ גרויסע צאָהל גלאַדיאַטאָרען זיך צעשניידען אויף טויט איינע די אַנדערע אויפן קבר פון אַ נפטר.

ספּאַרטאַק האָט דאָ אָפּגעהאַלטען אַן אומגע־וועהנליכען גרויסען נצחון און האָט דערלעבט אַ נקמה אָן די רוימער, וועלכע האָבען געזוכט איהם אָפּצושניידען דעם וועג צו זיין אַלטער היים. אָבער דער נצחון האָט געבראַכט שלעכטע רעזולטאַטען פאַר איהם. ווידער האָט ער נישט געקאָנט דורכפיה־רען זיין פּלאַן צו געהן צוריק אַהיים. איצט האָבען איהם געהינדערט נישט די רוימער, נאָר זיינע אייגענע אָנהענגער, זיין אייגענע אַרמעע.

ספּאַרטאַק׳ס זיגרייכע אַרמעע, וואָס האָט דער־מאָלט שוין געצעהלט אַרום הונדערט טויזענט מאַן, האָט איצט. נאָך דעם גרויסען נצחון, ווידער נישט געוואָלט איהם פאָלגען צו פערלאָזען איטאַליע. וואָרים זיי האָבען ווידער געהאַט אַ געלעגענהייט צו פּלינדערן רעכטס און לינקס און צו ווערען רייך פון דעם רויב. אמת טאַקע, אַז ספּאַרטאַק האָט פערבאָטען די סאָלדאַטען פון זיין אַרמעע צו ראַבע־ווען און צו האָבען ביי זיך גאָלד און זילבער, אָבער זיי האָבען עס געטון פערבאָרגענערהייט.

ספּאַרטאַק זיך אַ געוויסען [illegible]

האָבען די רוימער געזיגט, האָבען זיי איהם אָפּגע־שניטען דעם וועג און נישט געלאָזט געהן צוריק אַהיים. האָט ער געזיגט, האָבען זיינע אייגענע סאָל־דאַטען איהם נישט געלאָזט עס טון.

ספּאַרטאַק׳ס סאָלדאַטען האָבען איצט נישט אַנ־דערש ווי געוואָלט מאַרשירען אויף רוים און עס בע־לאַגערען. ווייבאַלד זיי האָבען געהאַט דעם כוח צו צעשלאָגען די אַרמעען פון ביידע קאָנסולען, האָבען זיי בעקומען דעם מוט און די געוואַגטקייט צו בעלאַגערען רוים, און ספּאַרטאַק האָט זיי אָנגע־הויבען נאָכגעבען.

מיט הונדערט און צוואַנציג טויזענט מאַן האָט ספּאַרטאַק מאַרשירט אויף רוים, ווידער האָבען ביידע קאָנסולען זיך געשטעלט איהם אַנטקעגען, און ווידער זענען זיי צעשלאָגען געוואָרען. אויף רוים איז גע־פאַלען אַן אימה, ספּאַרטאַק וואָלט אפשר געהאַט אַ געלעגענהייט צו נעהמען רוים און צו בעפרייען אַלע אונטערדריקטע פעלקער, וועלכע רוים האָט געהאַלטען אונטער איהר אייזערנעם קנאַפּעל, און ער וואָלט געהאַט אזא געלעגענהייט, ווען די מאַסע וואָס האָט געקעמפט אונטער זיין פאָהן וואָלט גע־ווען אַן איינהייטליכע. אָבער זי איז עס נישט געווען, די קעלטען און גערמאַנען האָבען נישט געקאָנט מאַכען יד־אחת און קעמפען פאַר איין ציל צוזאַמען מיט די העלעניזירטע באַרבאַרען פון באַלקאַן. און די פערשיידענע עלעמענטען אין ספּאַרטאַק׳ס אַרמעע האָבען געצויגען יעדער אין אַ פערקעהרטער ריכ־טונג, און פון דער בעלאַגערונג פון רוים איז גאָר־נישט נישט געוואָרען.

ספּאַרטאַק האָט ווידער זיך צוריקגעצויגען מיט זיין אַרמעע אין דרום־איטאַליע, און זיין הויפּט־קוואַרטיר האָט דאָרטען אויסגעזעהן נישט ווי אַ סאָלדאַטסקער לאַגער, נאָר ווי אַ גרויסער יאַריד.

פון נאָהענט און פון ווייט זענען הענדלער געקומען אַהין צו קויפען טייערע זאַכען, וואָס די סאָלדאַטען פון ספּאַרטאַק׳ס אַרמעע האָבען אָנגע־רויבט אויף זייער מאַרשרוט איבער גאַנץ איטאַליע.

רוים איז אַלזאָ נישט בעלאַגערט געוואָרען פון די אויפשטענדיגע שקלאַפען, אָבער אַ געפאַהר איז געווען, אַז ספּאַרטאַק זאָל מאַכען אַן אַטאַקע אויף איהר.

די אַ בעריהמטע לאַגע אין דער רוימישער מלוכה, די לאַגע איצוועניגן אין איטאַליע, איז דערפאַר גע־ווען זעהר געבענקט.

(סוף מאָרגען).

ראַדיאָ=ווינקעל

אַדמיראַל בירד אויפן דרום - פּאָל — הערט די שטים פון זיין קינד אין ניו=יאָרק

אַמעריקע, דאָס לאַנד פון אונבעגרענצטע מעג־ליכקייטען און פאַנטאַסטישע איינפאַלען, איז נישט אזוי לייכט אַרויסצופיהרען פון גלייכגילטיג דעם עולם, וועלכער איז שוין צו אַלעם צוגעוואוינט, און האָט שוין אַלעס געזעהען.

אפילו דער ראַדיאָ האָט שוין לאַנג פערלוירען דעם רייץ ביי די אַמעריקאַנער. קיינער בעגייסטערט זיך נישט מעהר דאָרט מיט׳ן קענען „כאַפּען״ אייראָפּאַ אָדער יאַפּאַן אויף דער ראַדיאָ־כוואַליע. עס איז שוין דאָרט געוואָרען אַ וואָכעדיגע זאַך.

לעצטענס אָבער האָט כמעט די גאַנצע אַמעריקאַנער בעפעלקערונג אַרומגעכאַפּט ווי עפּעס אַ שגעון די גרויסע אַרבייטער־שטרייקען אין אַמעריקע, פּרעזידענט רוזוועלט׳ס ביזנעס און ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק און אפילו דער לעצטער אַנטענטאַט אין מאַרסייל האָט נישט אַרויסגערופען קיין גרעסערען אינטערעס ביי די אַמעריקאַנער, וועלכע האָבען זיך איצט זייער פאַראינטערעסירט מיט דער הילף פון׳ם ראַדיאָ, וועלכע עס פיהרט אַדמיראַל בירד ביים דרום־פּאָל מיט זיין פאַמיליע אין ניו־יאָרק.

אַדמיראַל בירד האָט צוזאַמען מיט זיינע העל־דישע מיטגלידער פון דער פּאָלאַר־עקספּעדיציע אויפגעשטעלט אויף די אייז - פעלדער פון דרום־פּאָל אַ הייזעל, צונויפגעקלאַפּט פון ברעטער און נישט גע־קוקט אויף די 60 גראַד פראָסט האָבען זיי דאָרט צונויפמאָנטירט אַ קליינער ראַדיאָ־סטאַנציע. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַן עפּאָכע, וואָס האָט נישט איהר׳ס גלייכען אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט.

רעגולער צוויי מאָל אין דער וואָך, פיהרען די דאָזיגע מענשען פון אייזערנעם ווילען און שטאַלענע נערווען גאַנץ געמיטליכע געשפּרעכען מיט זייערע אַמעריקאַנער היים, וואָס איז פון זיי ווייט 22 טויזענד קילאָמעטער. און הגם דער איבהאַלט פון זייערע געשפּרעכען רופט אַרויס אַ שוידער צוליב די אונגעהויערע געפאַהרען, וואָס לויערען אויף זיי דאָרט אויף טריט און שריט, דערצעהלען זיי אַלץ מיט הומאָר. עס איז אַ מערקווירדיגער הומאָר פון מענשען, וועלכע דערצעהלען מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען וועגען שניי־דור־גאַנגען, אייז־בערג אָדער שפּאַלטען אויף אייז אויף וועלכע זיי שטעהען.

אָבער די גרעסטע סענסאַציע איז דער רעפּאָר־טאַזש פון אַדמיראַל בירד.

אַלע אַמעריקאַנער ראַדיאָ־סטאַנציעס שטעלען דאַמאָלס אָפּ זייערע נאָרמאַלע פּראָגראַמען און גאַנץ אַמעריקע ווערט שטיל פון די אויערען פון די אַמעריקאַנער זענען „אָנגעשטעלט״ אויסצוהערען זייער פערגעטערטען אַדמיראַל.

די טראַנסמיסיע פון׳ם דאָזיגען סענסאַציאָנעלען געשפּרעך אויף צעהנדליגער טויזענטער קילאָמעטער הויבט זיך אָן געווענליך מיט דער פּראָגע פון׳ם דירעקטאָר פון דער ניו־יאָרקער ראַדיאָ־סטאַנציע צו בירד׳ן, ווי ער פיהלט זיך. דערנאָך לייענט מען פאַר דער פּאָלאַר־עקספּעדיציע די וויכטיגסטע געשעהעני־שען פון די לעצטע טעג.

אַדמיראַל בירד דערצעהלט ווידער, וואָס עס הערט זיך ביי זיי איג׳ם ווינטער־לאַגער, ווי אזוי עס לעבט זיך דאָרט א. א. וו. דערנאָך ווערט זיי געגעבען אַ גאַנצע רייהע טעכנישע פּראָגען און עצות, ווי אזוי זיי דאַרפען זיך פיהרען בעת די גרויסע פראָסט.

צו די דאָזיגע געשפּרעכען הערט זיך צו גאַנץ אַמעריקע, צו דער גרעסטער שפּאַנונג דערגרייכט אָבער ביי די אַמעריקאַנער דער מאָמענט, ווען בירד הויבט אָן צו רעדען מיט זיין נאָהענטסטער פאַמיליע. יעדער קלענסטער פּרט פון זייער פּריוואַטען לעבען פיהרט אַריין די אַמעריקאַנער אין התפּעלות.

— האַלאָ מאַרשאַל! הערט גאַנץ אַמעריקע, די מאַמע האָט בעהייסען דיר זאָגען, זאָלסט זיך היטען פאַר אַ פערקיהלונג און זאָלסט טראָגען דעם ברוי־נעם שאַל, וואָס די מאַמע האָט דיר מיטגעגעבען אין וועג.

די פרוי פון אַדמיראַל בירד קושט איהר מאַן דורכ׳ן מיקראָפאָן און ביי די אַמעריקאַנער בעוויזען זיך טרעהרען אין די אויגען, ווען זיי דערהערען דעם קוש פון אַדמיראַל בירד.

ריהרענד איז געווען דער מאָמענט, ווען בירד האָט געזאָגט דער פרוי, אַז ער וואָלט וועלען הערען די שטים פון זיין זוהן, אַ דריי־חדשים׳דיג קינד.

מען האָט דערצו געפינען אַן עצה. איבער׳ן וויגעלע פון זיין זוהן האָט מען פערהאַנגען אַ מיק־ראָפאָן, און דער קליינער בירד האָט זיך פאַר׳ן מיק־ראָפאָן דערשראָקען און זיך פונאַנדערגעוויינט אויפ׳ן גאַנצען קול. גאַנץ אַמעריקע איז אין דעם מאָמענט געשפּרונגען פון נחת.

אזוי געהט צו דאָס געשפּרעך פון דרום־פּאָל און צוריק, ביי אַן אונגעהויערען אינטערעס און שפּאַנונג פון גאַנץ אַמעריקע. די דאָזיגע געשפּרע־כען דויערען אָפטמאָל אַ שעה און מעהר אויך.

עס טרעפט אַמאָל, אַז די מיטגלידער פון דער עקספּעדיציע ברענגען פאַר׳ן מיקראָפאָן זייערע הינט און שטעלען זיי פאַר פאַר דער גאַנצער וועלט אַלס העלדען, וואָס האָבען זיי שוין נישט איינמאָל אַנגעראַטעוועט פון טויט. די הונד דריקען אויס זייער צופרידענהייט פאַר׳ן מיקראָפאָן אויף זייער הינטישען לשון....

די דאָזיגע רעדנער און שפּאַנענדע ראַדיאָ־געשפּרעכען קאָן מען אויך הערען אין אייראָפּאַ. די אַמעריקאַנער ראַדיאָ־סטאַנציעס טראַנסמיטירען די דאָזיגע געשפּרעכען לערך 3 ביינאַכט לויט אונזער זייגער און די ראַדיאָ־ליבהאָבער, וועלכע פערמאָגען ספּעציעלע קורץ־כוואַליגע ראַדיאָ־אַפּאַראַטען, קאָ־נען די דאָזיגע געשפּרעכען פון בירד׳ס עקספּעדיציע הערען דירעקט פון דרום־פּאָל אויף דער כוואַליע פון 22 מעטער

מיט א מעסער אין מויל

האט איין יודישער טרעגער מכבד געווען דעם צווייטען

(2) עהערנעכטען 9 אין אווענד איז אויף באלוטער מארק, נעבען נומער 12 אויסגעבראכען א געפעהרליך געשלעג צווישען יודישע טרעגערס — צוליב קאנקורענץ-טעמים.

בעת מעשה האט איינער פון די טרעגערס, מאטעל מאדזשעווסקי בעקומען א געפעהרליכען האק מיט א מעסער גלייך אין מויל, און דערנאך — אויך אין א זייט.

אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דאס געשלעג האט ליקווידירט פאליציי, און שפעטער איז ארעסטירט געווארען דער טרעגער אברהם אמזעל (לימאנאווסקיעגא 8), וועלכען מען חושד, אז דאס האט ער אזוי „צורעכטגעמאכט" מאדזשעווסקי'ן.

די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

לאלא פאלמאן געזעגענט לאדז

לאלא פאלמאן דער יונגער ליבלינג פון לאדזער עולם, וועלכע האט בעכטען פערענדיגט איהרע גאסטשפילען מיט דער „יודישער באנדע" פערלאזט די טעג לאדז און וועט פארטזעצן איהר טורנע איבער דער גאליצישער פראווינץ.

פאר איהר אפפאהרען וועט נאך לאלא פאלמאן געבען 1 קאנצערט אין איינעם פון די היגע טעאטערן.

היינט קאנצערט פון מיקאליי ארלאוו

היינט, מיטוואך 8.30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע דער קאנצערט פון וועלט בעריהמטען רוסישען פיאניסט מיקאליי ארלאוו.

ארלאוו געהערט היינט צו טאג צו די בעסטע אינטערפרעטאטארען פון דער פיאנא-קונסט. זיין אויסערגעוועהנליכע טעכניק און פראזירונג האט גאר בישט צו זיך קיין גלייכען אין דער פיאנא-קונסט. אין זיין היינטיגען פראגראם וועט דער קינסטלער אויספיהרען די שענסטע פערל פון דער פיאנא-ליטעראטור די שאפונגען פון: שומאן, שובערט, ליסט, שימאנאווסקי, שאפען, דעבוסי, פראקאפיעוו און פון אנדערע גרויסע קאמפאזיציעס.

קאנצערט פון „הזמיר"

שבת דעם 3-טען נאוועמבער אווענד קומט פאר א קאנצערט פון יודישער מוזיק איינגעארדענט פון „הזמיר". דעם רייכען פראגראם פיהרען אויס דער געמישטער כאר, מענער קינסטלער-כאר, ארקעסטער און סאליסטען.

מעלדונג

בעז. „קולטור - ליגע".

די טעאטער-ארטיסטישע סעקציע גיט ארויס הנחה-בילעטען אויפן היינטיגען קאנצערט פון מי־קאלאי ארלאוו אין „פילהארמאניע", אין יודישען טעאטער „ראזמאיטאשטשי", און אין קינאס, די הנחות זענען בעדייטענדע.

ביז שבת ווערען נאך אנגענומען איינשרייבונ־גען אויף די שפראך-קורסען פון פראנצויזיש און ענגליש. דער קורס פון געזעלשאפטליכע און פאלי־טישע וויסענשאפטען הויבט היינט אן זיינע לעקציעס. איינשרייבונגען אויף איינצעלנע געגענשטאנדען ווער־רען נאך אנגענומען.

היינט און פאלג. טעג! פון אונשטערבליכען פילם-מייסטערווערק, לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון VICTOR HUGO א. ג.

„דער גבור אין קייטען"

אונגעוועהנליכער ארטיסטישער יום-טוב! גרויסער 3-שעהדיגער פראגראם!

2 סעריעס מיט אמאל: „גאלערניק I" און „פאריז איז פלאמען"

— אין די הויפט-ראלען: HARRY BAUER דער אונפערגלייכליכער שעפער פון פילם — „דוד גאלדער"

ווי אויך Odette Florelle, Joselina Gael, Charles Vanell

קלאנג-קינא

„CAPITOL"

16 זאוואדזקא 16

אנהייב פון די סעאנסען:

3.30, 6.30 און 9.30 אווענד

Dr. L. FALK

ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

Nawrot 7, tel. 128-07.

עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ״מ

Dr. Szymon Grinberg

פילסודסקיעגא 55

טעל. 168-58.

נעמט אן פון 12–1 און פון 5–7 אוו.

ביזשוטעריע גאלד, זילבער און לאמבארד-קוויטעם

קויפט איך און צאהל די העכסטע פרייזען

Zakład Zegarmistrzowsko-Jubilerski

J. SOŁOWIEJCZYK, Piotrkowska 54

ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ. פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med. Józef Imich

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר הארץ, נאז און אויערן-קראנקהייטען

ארדינאטאר פון לארינגאלאגישען אפטיילונג אין פרעז. מאשטשיצקים שפיטאל

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 5–7 אווענד.

Dr. med. D. WAJSKOPF

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען-שטראהלען.

נעהמט אן פון 4–7

פיעטריקאווער 101, טעל. 114-82

קריינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנאס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ווילסטו זיין שטענדיג געזונד, דאן מוזטו עסען די בעסטע און געשמאקהאפ־טסטע מיטאגען צו גאנץ ביליגע פרייזען אין דעם בעוואוסטען היגיענישען רעס־טאראן ביי הערמאן לעווינסקי, פילסוד־סקיעגא 39, טעל. 169-94. 4663

פאפיר-שפאגאט, קילא 1.80 זל.

Skład papieru i szpagatu S. Z. Orbach, Łódź, Piotrkowska 33, tel. 149-23.

טיכטיגע פערקויפער (רינס) מיט עס־וואס געלד (פון 5 זלאטעס) קענען האבען געזיכערטע עקזיסטענץ. איבערראשענדעס ארטיקעל: אונפערמיידליך אין יעדען הויז, ביוראס, אמטען, פאבריקען, טעגליך 10–12 און 4–6. בזשעזשינער 4, היטעל-נבשעס.

גענויע און מאסנבעבענדע אינפאר־מאציעס וועגען טוריסטישע רייזעס קיין פאלעסטינע קאן מען בעקומען פון 5–6 נאכמיטאג און פון 8–10 אוונד, קיליג־סקיעגא 21, וו. 4, פראנט, 1-טער שטאק.

א יונגערמאן, בעקאנט אין דער קאנפעקציע-בראנזשע, קען אויך זיין בעי־הילף ביי הויזען-צושניידעריי זוכט בע־שעפטיגונג. אפערטען אין אדמיניסטראציע פאר M. F. 4707

איך זוך צו קויפען מעבעל אין גוטען צושטאנד. געהוינשען פון פערזאנען וועלכע ווילען פערקויפען צוליב אפרייזע פערשטענדיגען זיך טעלעפאניש 153-15

אן ארימער ארבייטער האט פער־לוירען א בוי-הלוואה-אבליגאציע מיט 40 זל. האט רחמנות און נעמט עס ניט אויף אייער געוויסען. געגען בעלוינונג צו ווענדען טעלעפאניש 227-46, אדער ביי ראזנער, פאלודניאווא 59.

לאקאלען

צוליב אברייזען איבערצוגעבען א געוועלב מיט א שטוב און א קיך, פא־מארסקא 24, קעטלאן. 4708

נאכט-לאגער פאר יונגעלייט, אין צעלנע בעקוועמע שטיבלעך, ווסכאדניא 19, ביי זענדעל. 4709

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט גוטע סוויטער־ארבייטערס צו 8-ער מאשינען, ס'ווערט גוט בעצאהלט. ברזשעזשינער 30, אין הויף, לינקס. 4710

א שטריקער און א לערן-יונגעל, ער זאל שוין קענען ארבייטען, ווערט געזוכט צו א 8-ער מאשין. קילינסקיעגא 64, ביי בירנבוים. 4705

האנד-זאקען-ארבייטער קוואליפיציר־טער מיט מאשינען אדער אהיימצונעהמען אויף 156-ער מיט דאפעל-זויל ווערען זאפארט געזוכט, גוט געצאהלט. וואול־טשאנסקא 37, וו. 10. 4712

א טאמבורירער = געזעלען מיט א מאשין איז זאפארט נויטיג, עווענטועל וויל איך קויפען א מאשין. אפערטען אונ־טער „טאמבורירער" אין אדמ. 4713

עס קענען זיך מעלדען קוואליפי־צירטע סוויטער-נייהערס (רינס) ארויסצו־נעהמען אויסצופערטיגען מיט רעפערענצען. ליבראווסקי, ציגעל-גאס 15. 4714

ס'איז גויטיג א קוואליפיצירטער שטריקער, פלעטער און א קראפט-שפולערין צו סוויטערס. קאמיענגא 14, פראנט, צווייטער שטאק. 4718

ס'ווערט געזוכט א אבערלאק-נייהער (רין), ווי אויך א אויספערטיגערין צו טריקאָ-וועש פון באלד. א. דאבושינסקי, נאוואמיעסקא 26. 4711

פערשידענעס

וויכטיג פאר הענטשקע-פאבריקאנטן! איך נעהם אן צו קראצען (ראהען) הענטש־קעס, סוועטערס, בערעלעך, שקארפעטען אין פערלויף פון אייניגע שעה. 11. ליס־טאפאדא 6, לינקס, 3. שטאק.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 56767 na Zł. 15.— na imię Szlama Grynberga. 4703

א פעהיגער מענש וויל אננעהמען א פערענטווארטליכען פאסטען אלס אינ־קאסענט, אדמיניסטראטאר, אדער אין א געשעפט פארא מעסיגען געהאלט. קען. געבען די בעסטע גאראנטיעס. ערקונדי־גען ביי ש. מייערטשיק, זאוואדזקא 40

MĘSKA Szkoła Powszechna

Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 46-48

tel. 106-64.

די ליימונג טיילט מיט, אז עס ווערען געעפענט פאראלעל-קלאסען, אין וועלכע עס ווערען אנגענומען נייע שילער.

די יודישע למודים, ווי העברעאיש, תנ״ך, יודישע גע־שיכטע, פאלעסטינאגראפיע א. אז. וו. ווערען ערטיילט אין א ברייטען מאסשטאב.

דער אפצאהל בעטרעפט 15 זל. א חודש אין אלע 6 קלאסען.

איינשרייבונגען נעמט אן די שול-קאנצעלאריע, פאמארסקא 46, יעדען טאג פון 8 ביז 2.

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיר בעוואוסטע פראפעסארען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי הייל-באנדאזשען פון'ם מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד־זוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק־טישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט־פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע! ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).

אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

היערמיט דריק איך אוים מיין הערצליכסטען דאנק דעם ארטאפעד. ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר'ן אויס־האלטען מיר מיין דאפעל-ברוך, וועלכעס האט מיר פיל יאהרען זעהר שווער שמערצען פערשאפט. איך ערקלער דא מיט צופרידענהייט, דאס א דאנק ה' דיר. י. ר. האט מיט זיין אויסגעצייכנטע מעטאדע זעהר פיל געהאלפען און איך פיהל מיך זעהר גוט און ארבייטספעהיג, פאר וועלכעס איך דאנק איהם בעסטענס.

אברהם קאמעלגארן, לאדז.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.